24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6572 — 20 ՕԳՈՍՏՈՍ 1907 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 24 ՌԷՃԷՊ 1325 — 2 Septembre 1907 — 24me année № 6572

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80	Ղ.ռ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45	»
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108	»
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60	»
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	25	Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20	»

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره‌كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Մայրաքաղաքիս հայ մամուլը զբաղեցնող խնդիրներու գլխաւորներէն է եկեղեցական երաժշտութիւնը։ Եթէ ճշմարիտ և անկեղծ նախանձախնդրութեան մը արդիւնք եղած ըլլային այսչափ աղմուկ, այսչափ գրուածներ, դիւրին պիտի ըլլար համաձայնիլ շատ մը կէտերու վրայ։ Բայց դժբախտաբար ճշմարիտ և անկեղծ նախանձախնդրութիւն մը չէ որ ցոյց կը տրուի մա՛նաւանդ անոնց կողմէն, որոնք առել ու հայհոյել միայն գիտեն։ Շատ ուշագրաւ է Արեւելքի և Բիւզանդիոնի կողմէ ցոյց տրուած բարի նախանձախնդրութիւնը եկեղեցական երաժշտութեան կանոնաւորութեան և զարգացման մասին և պէտք է խոստովանիլ թէ այս երկու կարեւոր թերթերը երաժշտական այս խնդրոյն մէջ կատարելապէս թարգման կը հանդիսանան Հայ Եկեղեցւոյ ոգւոյն, հասկցողներու բաղձանքին և ողջմտութեան։ Խորունկ ցաւ կը զգանք տեսնելով որ Հայ Եկեղեցւոյ անունով մղուած այս պայքարին մէջ կարգ մը մարդիկ մոռցած են իրենք զիրենք և կը համարձակին սոսկալի խեղաթիւրումներ ընել համոզելու համար հաւատացեալ ժողովուրդը, թէ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ եկեղեցական երաժշտութիւնը կանոնաւորելու և զարգացնելու համար ձեռք առնուած միջոցները և անոնց յաջող արդիւնքները իբր թէ գծուծ նկատումներու արդիւնք եղած ըլլային։ — Մածունը սեւ է ըսողներ, և իրենց այս ըսածը հաստատելու համար պատշաճ աւուղներ աշխարհի մէջ միշտ գտնուելու ունեցած են, միայն իրենց մտաւոր և բարոյական վիճակին արժէքը չտեսնելու համար։ Տարակոյս չկայ թէ աւելորդ է վիճիլ այսպիսիներու հետ։ Այսպիսիներ աւելի աղէկ բան մը ըրած կ'ըլլային եթէ լռէին բոլորովին, քան թէ իրենց չհասկցած գործի մը վրայ ճառատէին՝ անել կացութեան մը մատնուողի մը գալարումներուն մէջ։

Բայց այս մարդիկ երեւոյթի մը վրայ կը ծանրանան, այսինքն Կրօնական Ժողովոյ կողմէ կազմուած Երաժշտական Քննիչ Յանձնաժողովի մը որոշումներուն վրայ։ Այս Յանձնաժողովը սակայն աղջիօրէն դուրս ելաւ իր պարտաւորութեան սահմանէն։ Հայ Եկեղեցւոյ երաժշտութիւնը կանոնաւորելու համար՝ այն սկզբունքով որ այդ կանոնաւորութիւնը ամէն կերպով համաձայն ըլլայ Եկեղեցւոյ աւանդութիւններուն և ինքնայատուկ սովորութիւններուն, ասիկա յայտնապէս կեղծիք մըն էր։ Վասն զի, ոչ թէ բացարձակապէս, այլ որոշ չափով մը միայն այդ նպատակին հասնելու համար պէտք է այնպիսի Յանձնաժողով մը կազմուէր, որուն անդամներէն գոնէ ոմանք Հայ Եկեղեցւոյ պատմութիւնն ու հնախօսութիւնը գիտնային մօտէն, գիտնային նաեւ երաժշտութեան արուեստը իր հին եւ արդի պայմաններուն մէջ, այո՛, քիչ թէ շատ գիտնային այս բոլոր բաները, համոզուելու համար թէ ո՛ւր կը սկսին արուեստներ և գիտութիւններ, ի՛նչ պայմաններու տակ կ'եղանակաւորուին, ո՛ւր կը յանգին եւայլն, եւայլն. կարգ մը անհրաժեշտ պայմաններ, որոնց համապատասխանող մէկ հոգի ալ չկայ Յանձնաժողովին մէջ։ Յանձնաժողովին Պ.ոտ. անդամները ու հասարակ երգեցողներ են. արուեստի վարպետներ չեն. այս վերջին խօսքին կողմնակի իմաստով՝ Մէհտէրեան էֆ. միայն դէմք մըն է Յանձնաժողովին մէջ, որ սակայն իր երկարամեայ գործունէութեան մէջ, բուն վարպետը յատկանշող գործ մը չէ արտադրած, որչափ գիտենք։ Յանձնաժողովոյ միւս անդամներէն Խօրասանճեան, Սինանեան, Զիլինկիրեան արդէն տարբեր խումբի մը կը պատկանին։ Վահրամ Սրբազանին վերագրուած հեղինակութիւնը բոլորովին ձրի է. Մանկունի Սրբազան լաւ երգեցող մըն է և ուրիշ ոչինչ։ Եկեղեցւոյ աւանդական երաժշտութենէն այնչափ բան կը հասկնայ Մանկունի Սրբազան, որչափ այսօրուան վարժապետ մը Սահակ-Մեսրոպի խօսած լեզուին բնիկ և տոհմիկ չէ(?)ըն։ Նոյնպէս Տ. Վահան և Տ. Գրիգոր քահանաներ, հայլն կրնան լաւ երգեցողներ ըլլալ, կրնան Հայ Եկեղեցւոյ աւանդական երգեցողութիւնը պահած ըլլալու յաւակնութիւնը ունենալ. բայց իրենց աւանդութեան հնութիւնը 1800էն անդին չկրնար անցնիլ, այսինքն Պապա Համբարձումէն և շատ շատ Գապասաքալեան Գրիգոր Դպիրէն։ Թողունք չարականները, և միայն պատարագի երգերը նկատի առնենք. ասոնք ալ իսկապէս Թաշճեանէն անդին չեն կրնար անցնիլ. ո՛ր կողմն ալ դառնան աւանդապահութեան յաւակնոտ բարեբանները՝ չեն կրնար հայ ձայնագրութեան (որ սկզբունքով եւրոպական է) գիւտէն անդին անցնիլ, որ Պապա Համբարձումով կ'ըսկսի։ Ցորչափ մեր չարականներու և երգերու յատուկ խազեր չքակուին (sեիֆրէ չըլլան) անկարելի է ո և է ստոյգ բան մը գիտնալ հին եղանակներու, հին աւանդութիւններու վրայ. և կրնանք այժմէն ալ ըսել թէ հին եղանակ և հին աւանդութիւն ըսելով շատ հեռուները պէտք չէ երթալ. ուղղակի այդչափ հին ձեռագիր շարականներ գտնել անհնար է. շատ գոհ կրնանք ըլլալ նոյն իսկ եթէ միայն Ներսէս Շնորհալիի ժամանակէն մնացած շարականներ գտնուին, այսինքն՝ սանկ 6-700 տարուան գեղեցիկ հնութիւններ։ Եթէ այսչափ հին շարական, տաղարան ձեռք բերուին և ունենանք արուեստագէտներ ալ, որ կարող ըլլան քակել, կարդալ զանոնք, շատ մը դժուարութիւններ ինքնին կը հարթուին և վիճաբանութիւնք կը դադրին բարբանջանքներ ըլլալէ։— Ուրեմն ի զուր տեղ թո՛ղ չպոռան, չպատռտին թէ Հայ Եկեղեցւոյ աւանդութիւնները նոյն իսկ երգեցողութեան կողմէն Վահրամ Սրբազան գիտէ, Տ. Վահան քննել կը հասկնայ։ Ասոնք ոգէտ մարդու յաւակնութիւններ են, ոչինչ խօսքեր են։ Եւ հնութիւնը յաւակնոտութիւններով, ոչինչ խօսքերով չարտայայտուիր։ Այս այսպէս։

Գալով օրուան խնդրին, որ առայժմ Ս. Պատարագի երգեցողութեան կանոնաւորութեան շուրջը կը դառնայ, պէտք է զայն նկատի առնել սկզբունքի տեսակէտով։ Հայ Եկեղեցւոյ երգեցողութեան մէջ ժողովուրդին ամէնէն ծանօթ մասը Պատարագինն է. ուստի հետեւ ամբողջ պատարագը հանդիսաւոր կազմակերպութիւն մը ունի թէ՛ իր հոգեւոր նշանակութեամբ և թէ՛ իր արուեստագիտական յօրինուածքով։ Արդ՝ պատարագի երգերու եղանակներն ալ ոչ կարծուածին չափ հին են, ոչ ալ անփոփոխ։ Մօքիլը ամէն տեղ նոյն է գրեթէ և Թաշճեանէն սկսեալ որ Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի հրամանաւ ձայնագրած է ժամանակին ամէնէն հաւատարիմ համարուած պատարագի երգերու եղանակը, ամէն կողմ երգուած եղանակներ նոյն կամ նման բաներ են Թաշճեանի ձայնագրածին հետ. նոյն իսկ Յանձնաժողովը անկէց աւելի բան մը չկրցաւ ձայնագրել, թէեւ հարկ չկար այս աւելորդ աշխատանքին ընելու։ Նման բաներ քով քովի դնել, չափել՝ այս պիտի չըլլար Յանձնաժողովին գործը, քանի որ ինքն ալ խոստովանեցաւ որ պատարագի հին եղանակ չկայ։ Յանձնաժողովը իր իսկ յայտարարութեամբ ուրեմն իր արուեստագիտական հեղինակութիւնը կը ջրէ և աւանդապահութիւնը կը հերքէ, քանի որ ինք կարող չէ թարգմանել, երեւան բերել Հայ Եկեղեցւոյ Ս. Պատարագի հին եղանակները, իսկ մնացածը, այսինքն ծանօթ՝ տիրող եղանակը կանոնաւորել միաձայն կամ դաշնաւորել բազմաձայն, կրնայ ընել Չերչեան մը, Թաշճեան մը, Եկմալեան մը, Կարա Մուրզա մը, Կոմիտաս Վրդ. մը, Զիլինկիրեան մը, Մէհտէրեան մը, Բժշկեան մը, Զուլհաեան մը, Թաղէոսեան մը եւն. եւն.։ Վասն զի խնդիրը նոր եղանակ մը չինելու վրայ չէ, այլ եղածը կանոնաւորելու և դաշնաւորելու վրայ։ Եւ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին իր վարիչներով գիտակցօրէն ոյժ տուած է այս կանոնաւորութեան և Զիլինկիրեանի աշխատութիւնները կատարելապէս օգտակար և արդիւնաւոր եղած են այս մասին։ Զարմանք ու չարանախանձ մարդիկ, մա՛նաւանդ արուեստակիցներ, ի՛նչ ուզեն թող ըսեն, խնդիրը շատ պարզ է. Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ մէջ նախնեաց աւանդութիւնները այնքան ամուր կը պահուին որչափ Էջմիածնի, Սիսի, Աղթամարի և Երուսաղէմի մէջ։ Էջմիածնի մէջ միաձայն կամ բազմաձայն երգեցողութիւն նուիրագործուած է. նոյնը եղած է Մայրաքաղաքիս եկեղեցիներուն մէջ և Ղալաթիոյ եկեղեցին նախաձեռնարկ եղաւ որ տեւական ըլլայ այս կանոնաւորութիւնը, որպէս զի Աստուածային պաշտամունքը փառաւոր ըլլայ, ջերմեռանդ ըլլայ, չնիկ ըլլայ։

Յանձնաժողովը եթէ գիտնար իրեն յանձնուած պաշտօնին բնութիւնը, անպատճառ կը ... Զիլինկիրեանի բազմաձայնը, որ կարգ մը փորձերէ ու գործադրութիւններէ, աշխարհական և եկեղեցական անձերու, նոյն իսկ օտարներու գնահատման արժանանալէ ետքը, երկրորդ անգամ ի զուր կուգար Յանձնաժողովի մը առջեւ, որ չէր գիտեր իր պաշտօնը և նախանձէ գինովցած չարահնեցաւ ... 10-12 տարուան աշխատութեան վրայ. այլ մեծագործութիւն մը ըրաւ եղածները նման բան մըն ալ իր կողմէն ձայնագրելով։

Յանձնաժողովին այս ընթացքը ուղիղ չէր և չէ. ուստի հետեւ երամիշտ-ուսուցիչներու յատուկ անորակելի նախանձոտութիւնը նուիրագործուեցաւ հոն և ատեն տրուեցաւ, որ լրագրութիւնը պայքարներ մէջ՝ այս մասին ծիծաղելի ըլլալու ստիպուի։ Վասն զի խնդիրը զուտ անձնականի վերածուեցաւ, Զիլինկիրեանի աշխատութիւնը պղտորելու դիտումով, և այս անձնականութիւնը յայտնապէս չտեսնուեցաւ Յանձնաժողովոյ համբաւաւոր Տեղեկագրին մէջ, որուն գրեթէ մէկ չորրորդ մասը Զիլինկիրեանի դէմ գրուած էր։ Յանձնաժողովոյ անկարողութիւնը այդ Տեղեկագրին մէջ ալ երեւան եկաւ. զուտ արհեստակցի նախանձոտութեամբ լարուած խմբագրութիւն մըն էր այդ քան թէ Տեղեկագիր մը, ուր կը պակսէր ճշգրիտ համարատուութիւն Յանձնաժողովոյ գործառնութեանց մասին և ետքը կ'զբաղէր Զիլինկիրեանով. ուրեմն Զիլինկիրեանի գործը նշանակութիւն մը ունէր և կը մտնէր ուղղակի իր գործառնութեանց շարքին մէջ։ Յանձնաժողովը դիւանական նրբութիւն մը ցոյց տուած պիտի ըլլար եթէ երբեք չզբաղէր Զիլինկիրեանով իր Տեղեկագրին մէջ։ Այս բոլորը նպաստաւոր են սակայն Զիլինկիրեանի համար, որ սխալ մը ըրաւ իր արդէն Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Կրօն. Ժողովէն ճանչցուած և վաւերացուած բազմաձայն պատարագը անգամ մըն ալ ներկայացնելով վաւերացման համար՝ Բ.րդ տպագրութեան առթիւ, որուն յանցանքը իր կրած բարեփոխութիւնն էր անշուշտ։

Ինչպէս որ կը հաւաստեն՝ Զիլինկիրեանի բազմաձայն պատարագին Ա. տպագրութիւնը գրեթէ սպառած է, և այս սպառումը գաւառներն ըրած են, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ գաւառներն իսկ կանոնաւոր և դաշնակաւորուած երգեցողութիւն կը փնտռեն։ Զիլինկիրեանի կը մնայ, մեր կարծեօք, իր գործին Բ.րդ տպագրութիւնը փութացնել։ Հրապարակը բաց է. արուեստէն հասկցող, — բարի նախանձով օժտուած վարպետներ թո՛ղ երեւան գան, թո՛ղ իրենք ալ ձայնագրեն, հրատարակեն, գիտօրէն քննադատեն և կրթիչ մրցութեան մը ասպարէզ բանան։

Գեղարուեստական լուրջ խնդիր մը շուրջ՝ կը փափաքինք որ այսպիսի մրցում մը բացուի, ուստի հետեւ անոր առաջին շահը Եկեղեցւոյն է, և ետքը անոնց, որոնք ոչ թէ սնապարծութեան խունկ կը ծխեն, այլ արուեստը կը պաշտեն և անոր փառքին մէջ կը փառաւորուին իրաւամբ։

Զիլինկիրեանը յաջողած է Հայ Եկեղեցւոյ մէջ կանոնաւոր երգեցողութեան մը գաղափարը գտնել. թո՛ղ ուրիշներ ալ գտնեն և ցոյց տան իրենց արժանիքը։

Բայց պիտի ըսեն հարկաւ ոմանք. ի՛նչ պիտի ըլլայ Յանձնաժողովոյ աշխատութեան արդիւնքը, անիկա պիտի չծառայէ՞ կանոնաւոր երգեցողութեան։— Չենք կարծեր. աւելի եւս անկանոնութեան պիտի մատնէ եկեղեցիներու պատարագի երգեցողութիւնը։— Թէ ինչո՞ւ, բացատրենք երկու խօսքով։

Կանոնաւոր երգեցողութիւնը խազով (=նօթայով), ձայնագրութեամբ կ'ապահովուի։ Արդ, Պոլսոյ ո՞ր եկեղեցիներուն մէջ պէտք եղածին չափ նօթա գիտցողներ կան, որ կարող ըլլան ջուրի պէս կարդալ և կարդացնել ո և է գրուած։ Յանձնաժողովոյ ձայնագրած պատարագը որո՞նց համար ուրեմն պարտաւորիչ պիտի ըլլայ և պիտի հասնի բաղձացուած նպատակին։ Նախ փորձերը սկսին զոր օր. Մայր-եկեղեցիէն, Պալաթէն, Օրթաքէօյէն, Սկիւտարէն, ուր նօթա գիտցողներ կան, Յանձնաժողովը և կամ նոյն ինքն Կրօն. Ժողովը պիտի կրնա՞յ ձայնագրութիւնը տարածելու և հանրացուցիչ ընելու համար դրամ և մարդ գտնել։ Առանց ձայնագրութեան ո՛ր կանոնաւոր երգեցողութիւնը պահուած է և կրնայ պահուիլ։ Թողունք զայս, և միայն սպասենք և տեսնենք թէ այդ եկեղեցիներու մէջ ո՛րչափ պիտի յաջողին, և ի՛նչչափ տեղի պիտի տան այդ եկեղեցւոյն երգեցողները, որոնք իբր գործէ հասկցողներ՝ անգամ մըն ալ ձայնագրեցին պատարագի երգերը, և որոշումներ ալ տուին մանաւանդ երգեհոնի դէմ որուն ձայնակցութիւնը զոր օր. Մէհտէրեան և Բժշկեան իրենց բազմաձայններու փորձերուն և գործադրութեան առթիւ ընդունիլէ և վայելելէ ետքը, կ'ուրանան անոր կարեւորութիւնը և կ'ըստորագրեն որոշում մը (·՛·), որ բոլորովին դուրս է Յանձնաժողովի ձեռնհասութենէն։

Յանձնաժողովը իրեն տուած է դիրք մը, որ յիրաւի հակեր ունի, Յանձնաժողով մը, ուր շատ յոխորտանք ցուցուեցաւ և ոչ համեստութիւն, ուր յաւակնութիւն տիրեց և ոչ արուեստ և գիտութիւն, և այս ամէնը եկեղեցական երգեցողութեան կանոնաւորութեան անուանով։ Բայց անկանոն գործառնութեանց արդիւնքը, և արուեստակցի նախանձոտութիւններուն հետեւանքը կարելի չէր որ յանգէին կանոնաւորութեան մը։ Ծուռ քանակէն ուղիղ գիծ չելլեր։ Եւ Յանձնաժողովին գործունէութեան ելքը վիժում միայն կրնար ըլլալ։

Իրաց այս վիճակին մէջ եկեղեցական երգեցողութեան կանոնաւորութիւնը ոչ թէ պաշտօնական թերի ձեռնարկներով պիտի ապահովուի, այլ իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ վարիչներուն անսայթաք հոգածութեամբ, ուր ո և է անձնական շահ և նկատում գործ չունի։ Եթէ նոյն ինքն Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի այս մասին ըրած պաշտօնական ձեռնարկը կատարելապէս չհասաւ իր նպատակին, այն ալ մեծ մեծ դրոշողութիւններ ընելէ ետք, զարմանալի չէ միեւնոյն նպատակի համար ձեռք առնուած թերեւ միջոցներու ձախողումը տեսնել։

ՓՆՆԱԴԱՑ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ
ՄԵԾ-ՆՈՐ ԳԻՒՂԻ ՄԷՋ

Նիկիոյ հիւսիսային արեւմտեան եզերաց մօտ, Տումաճ-Տաղի կողերուն վրայ հիմնուած Մեծ Նոր գիւղ, Միջագիւղ և Չէնկիլէր գիւղերը՝ Բաղարգիւղի (Խիտաավէնտիկեար) գաւառակին պատկանելով, թէեւ Պոլսոյ դրացի կը սեպուին, սակայն ցաւ է յայտնել թէ, կրթական տեսակէտով բաւական յետադէմ շրջան մը բոլորած են տարիներէ ի վեր, և դեռ կը բոլորեն ալ այսօր։ Եթէ այս վիճակին ընդհանուր պատճառը փնտռելու ըլլանք, չպիտի վարանինք յայտնելու թէ դրամական և կամ տնտեսական միջոցներու անբաւականութենէն աւելի՝ կրթական տեսակէտով կարեւոր դեր մը կատարելու կոչուած տեղական զարգացեալ կամ զարգացեալ նկատուած անձնաւորութիւններուն, թաղականութեանց և կամ հոգաբարձու ժողովներու անդամներուն՝ մէկզմէկու հետ ունեցած անձնական անհաշտութիւնները յիշեալ անդոհացուցիչ վիճակը ստեղծած են։ Ընդհանրապէս չէ՛ ըմբռնուած թէ, թաղական մը և կամ հոգաբարձու մը՝ եկեղեցիին կամ դպրոցին գործերը վարելու կոչուած օրէն՝ իր այս պարտականութեան գործադրութեանը մէջ կը դադրի հրապարակային անձ մը ըլլալէ։ Այս պարագային բնականաբար՝ թէ՛ ինք իր այդ դերին մէջ անձնական նպատակներ փնտռելու չէ, և թէ իր մրցակիցները — եթէ գոյութիւն ունին — այդ դերին լաւագոյն գործադրութեան շրջանակէն դուրս ո և է քննադատութիւն պէտք չեն փնտռել։ Ահա այս սկզբունքն է որ չէ ըմբռնուած յիշեալ երեք գիւղերուն մէջ ալ, և այս պատճառաւ գրեթէ քառորդ դարէ մը ի վեր տեղւոյն վարժարաններն ալ հետզհետէ յետադիմելով, այսօրուան անբացատրելի ու անորակելի վիճակին ենթակայ եղած են։ Մենք վերջերս անձամբ գացինք այցելել այդ գիւղերը, և առիթը ունեցանք մասնաւորաբար տեսակցելու Մեծ Նոր գիւղի և Միջագիւղի թաղական ու հոգաբարձու անդամոց հետ։ Անկեղծօրէն խօսելով, պիտի ըսենք Մեծ Նոր գիւղի համար (որ գրեթէ 10,000 բնակիչ ունի), թէ թաղականութեան երկու կուսակցութեանց պատկանող անձերու սրտին մէջ կրթասիրական զօրաւոր զգացում մը գտանք։ Բայց ի՞նչ օգուտ, այս զգացումը կարգ մը թիւրիմացութիւններու, զիրար չհասկնալու, կամ զիրար չհասկնալ ուզելու պարագաներու բերմամբ, գրեթէ ապարդիւն մնացած է։ Տարեկան գրեթէ 5-600 ոսկի հասոյթ ունեցող Մեծ Նոր գիւղի վարժարանը՝ ինչո՞ւ գաւառային երկրորդական վարժարանի մը դիրքը չունենայ, ինչո՞ւ տեղւոյն զարգացեալ երիտասարդները համերաշխաբար չգործակցին այսպիսի կրթական գնահատելի ծրագիր մը մարմնացնելու համար։ Տուներու մէջ, սրճարաններու մէջ, փողոցներու մէջ, երկու կրթական կուսակցութեան պատկանողները կարծես ոխերիմ թշնամիներ, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ զիրար անուանարկել կը ջանան, և մէկն ալ, չեզոք անձ մըն ալ չկա՛յ որ միջամտելով, ամէնուն ըսածները՝ բացատրութիւնները լսելով, ի նպաստ դպրոցական և եկեղեցական գործերուն բարեկարգութեան անկեղծ ջանքեր ցոյց տայ։ Իրաւ է որ, կը գտնուին երկու կամ երեք անձեր որոնք շատ լաւ կ'ըմբռնեն թէ ի՛նչ են կրթասիրական ոգւոյն պահանջումները, բայց ասոնք ալ «ի՛նչ որ կ'ուզեն թող ընեն, մեզի ի՞նչ» ըսողներ են։ Ճշմարիտ վեհանձնութիւնը, ճշմարիտ մեծութիւնը ու ճշմարիտ կրթասիրութիւնը այդպիսի բացասական դեր մը չե՛ն տրամադրեր անշուշտ, այնպէս չէ՞։ Մենք այն զօրաւոր ու բանաւոր հաւատքը ունինք որ, եթէ այդ մէկ քանի անձերը ո և է անձնական նկատում կամ պատճառ մէկ կողմ ձգելով, հաշտարար եւ միաձայնական գործօն ընթացք մը ունենան, Մեծ Նոր գիւղի կրթական և եկեղեցական բոլոր գործերը աւելի՛ փայլուն և բարձր վիճակ մը կրնան ստանալ, ուստի հետեւ, իրականին մէջ, Մկրտիչ և Մարգար Շարապխանեան, Բաղըճեան և Թահանեան էֆ.ներու համար զիրար չհասկնալու երբեք ո՛ և է պատճառ չկայ։ Այդ անձնաւորութիւնները, ինչպէս ուրիշներ, անկեղծօրէն կրթասէր ու եկեղեցասէր ըլլալով, եռանդով աշխատիլ կը փափաքին կրթական գործին բարգաւաճմանը, բայց հաշտարարի դերը կատարող, իրարու չհասկցածը հասկցնել ջանացող՝ լուրջ և անկեղծ միջնորդներ կը պակսին։ Եթէ կրթասիրութիւնը բաղձացուած մակարդակին չհասնելով, տեղւոյն բարքերը աւելի չզարգանան, ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ տնտեսական և քաղաքակրթական արդի պայմաններուն համապատասխան ընտիր պատանիներ հասցնել, մանաւանդ ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ վտարել՝ 12-13 տարեկան մատղաշ աղջիկները ամուսնացնելու վերջին ծայր հակառողջական սովորութիւնը, սովորութիւն մը որ ընդհանրացած է բոլոր շրջակայ գիւղերուն մէջ ալ։ Մէկէ աւելի հայեր ըմբռնած են այս սովորութեան հետեւանքներուն խիստ վտանգաւոր հանգամանքը, բայց «ի՞նչ ընենք, սովորութիւնը ա՛յսպէս է» ըսելով, կարեւորութիւն չեն ընծայեր այդ այնքան էական առողջապահական խնդրոյն։ Յաջորդով պիտի զբաղինք Մեծ Նոր գիւղի կարգ մը ուրիշ կրթական գործերով, ինչպէս նաեւ պարզել պիտի ջանանք Միջագիւղի, Չէնկիլէրի և Սէօլէօզի եկեղեցական և դպրոցական կրկնակ կացութիւնը։

Ա. Տ. Մ.

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —141—

ԴԱՆԻԷԼ ԼԸՍԻՒԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՄԵՂՍԱԿԻՑԸ

Ա.

ՏՌԱՄԵՐԳԱԿԱՆ ՀՈՎՈՒԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այդ վճիռը լսելով Պէրանժէր դանդաչեց, ինչպէս եղած էր արքունական պարահանդէսին մէջ։ Բայց այս անգամ ծանր հարուած մը կ'ընդունէր։ Պէրանժէր, դիւրազգած և փափուկ, գետին պիտի իյնար, եթէ մայրը չփութար բռնել աղջիկը։ Մնաց որ, Սօլանժ առանց կարեկցութեան ու գորովի, իր մարմնոյն վրայ զգաց այդ թեթեւ մարմինը, որ իր մսէն ու արիւնէն առաջ եկած էր։ Վշտի մէջ անփորձ ըլլալուն, կեանքի առաջին մեծ վշտին առջեւ ընկճուած էր։ Այդ մայրը, որ առենօք խելայեղ կը դառնար, երբ աղջիկը սիւթուած մը ստանար, այդ օր առանց անձկութեան ու խանդաղատանքի կը դիտէր աղջկան նուաղումը յուսահատութեան պատճառաւ։ Ինք ալ ոգեսպառ եղած էր։ Բարձաթոռի մը մէջ նստեցուց աղջիկը և քունքերը թրջեց օ տը քոլոնով, քիմիական աղեր հոտոտել տուաւ։ Նորատի աղջիկը սթափելուն պէս, զանգակը հնչեցուց կոմսուհին։

— Խնդրեցէ՛ք օրիորդ Մարկրիթէ որ հոս գայ։

Վարժուհին երեւան եկաւ ընդհուպ։

— Աւասիկ արդիւնքը ձեր անխոհեմութեան, դաստիարակութիւնը ըմբռնելու ձեր ազատախոհ եղանակին, ըսաւ կոմսուհին, Պէրանժէրը ցոյց տալով, որ տակաւ կը սթափէր։ Եւ ուստի հետեւ աղջիկս շատ կը սիրէք, կարծեմ թէ տրուած դասը բաւարար պիտի ըլլայ։ Տարէք զանի և հարկ եղած խնամքները ըրէք։

Այդ միջադէպէն քանի մը օր յետոյ զրոյց շրջեցաւ Հռոմի մէջ թէ Օր. Պէրանժէր տ'Էրքիւանսի, դուստր ֆրանսական դեսպանին, ծանրապէս հիւանդ էր։ Ոմանք կ'ըսէին թէ ուղեղային տենդէ կը տառապէր ան։ Ուրիշներ ալ Հռոմի կլիմային կը վերագրէին։ Արդարեւ յունիս ամիսը կը սկսէր չափազանց տաքով։

Այդ միջոցին Հռոմայեցիները խոյս կուտային մայրաքաղաքէն, Ալպէն կամ Սապէն լեռներուն վրայ զմայլելի վայրեր օդափոխութեան երթալով, ինչպէս Վալլոմպրոզա, Սալսոմաճիորէ, և կամ թէ հիւսիսային լճերուն կողմը ու երկու ծովերու ափանց վրայ, եթէ երբեք չերթային զովութիւն փնտռելու իրենց երկրէն դուրս, Զուիցերիա, Թիրոլ և նոյն իսկ Սկովտիա։

Տ'Էրքիւանսի ընտանիքը հաստատուելու վրայ էր Թիվօլիի իրենց ծիծաղկոտ վիլլային մէջ, երբ Պէրանժէրի առողջական վիճակը այնքան տկարացած էր որ բժիշկները յարմար չդատեցին հիւանդին տեղափոխութիւնը, նոյն իսկ աւելի մաքուր օդ ծծելու համար։ Ամբողջ Հռոմ մտահոգութիւն զգաց այդ հմայիչ աղջկան նկատմամբ։

Պէրանժէր ծանօթ էր ամէնէն ազքատիկ թաղերուն մէջ, և նոյն իսկ ի Թրասթեվէրէ, մթաստուեր ու հպարտ թաղ մը, Տիբերէն անդին, ուր ծայր աստիճան թշուառութիւն կը տիրէ և ուր Լուքրէսա Վէրասի նման մարդիկ նաւու բեռեր կը պարպեն քանի մը սուրի փոխարէն, իսկ հիանալի աղջիկներ, Կապիտոլի Հէբէ շատուածուհիին չափ փառաւոր, կէս ֆրանքի փոխարէն անձնամատոյց կ'ըլլան, որպէս զի իրենց փոքր եղբայրները անօթի չմնան։

Պէրանժէր, այդ գոլիններուն մէջ տիրող անբարոյականութեան անտեղեակ, ուր արեգակին տակ կը պարզուի Հռոմի նեխութիւնը, թշուառութենէն զատ ուրիշ բան չէր տեսած հոն։ Ուստի մէկ քանի անգամ իբր բարերար հրեշտակ մը պտըտած էր այդ թաղին մէջ։

Հիմա Ֆարնէզի պալատանքին դիմաց, այսինքն ֆրանսական դեսպանատան խորոմա ոճով կառուցուած շէնքին առջեւ կը թափառէին անձկալից ու համր դէմքով մարդիկ, ցնցոտիներ հագած հպարտօրէն. նաեւ ժողովրդական դասու կիներ, սեւ ու ծանր մազերնին պարուրած իրենց գլխուն վրայ։ Այդ բոլոր համեստ մարդիկը կը դիտէին արքունական ասեղակալարը, որ ամէն օր կ'երթար լուր առնել Պէրանժէրի վրայ։ Հակառակ իրենց անկեղծ մտահոգութեան, չէին համարձակեր նորատի աղջկան որպիսութիւնը հարցնել արհամարհոտ դռնապանին։

Ապարանքին մէջ խոր լռութիւն կը տիրէր, որ յատուկ է առանց արցունքի և մահացու տագնապներու։ Հոն անշշուկ կը քալէին, իրարու ականջին ի վար կը փսփսային և դուռները խուլ կերպով կը գոցուէին։

Բ.

ՕՐՈՅՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Նոճիներու փառաւոր ծառուղիին մէջ, որ վիլլա Ադրիանոսի մուտքին կողմէն, դէպի Բէչիլէ կամ հին պարտէզ կ'առաջնորդէ, երկու հոգի քով քովի կը յառաջանային։ Անկասկած, զոյգ մը սիրահարներ էին ասոնք։ Իրենց համաչափ քալուածքը, փոխանակած նայուածքները, դիմագծերուն խանդավառ ճառագայթումը ի վեր կը հանէին թէ ուրիշ շրջակայողներու չէին հանդիպած։ Բայց առանձին կը գտնուէին այդ փփլկած այլ չքեղ վիլլային մէջ։ Ադրիանոսի վիլլան հանրութեան առջեւ փակուած էր յունիսի սկիզբը, երբ օտարականները Հռոմ չեն գար բնաւ։ Սակայն այդ փակումը բացառիկ անօրինութեամբ մը կատարուած էր և պեղումներ կատարելու պատրուակին տակ։ Այդ ամառնային բնակարանը, զոր հռոմայեցի կայսր մը չինել տուած էր Սապին լեռներու զառիթափերուն վրայ, գեղազմայլ Թիվօլիէն մօտ կը գտնուի, ուր շատրուաններու նրբանձրեւը և խոխոջը յաւիտենական զովութիւն մը առաջ կը բերեն։ Ժամանակին, ճշմարիտ ոստան մը եղած է ան։ Մէկ օրը հազիւ կը բաւէ՝ միայն փլատակները պտտելու համար։ Հոն կը տեսնուին պատեր, միօրինակ երկար գծով, որոնք հին պարտէզներու շրջագիծը կ'որոշեն, խորունկ բակեր՝ մարմարիոնէ սալայատակներով, ջերմուկներ ու մատենադարաններ, պահապաններու սրահներ և ստրուկներու թաղը, ուր ամէն կարգի արհեստաւորներ կ'աշխատէին իրենց տիրոջ ու հետեւորդներուն համար։ Նաեւ հոն կան հիւանդանոց, մայր եկեղեցի, սերք՝ տակաւին անեղծ մնացած բարձաւանդակներով, ախոռներ և կառատուներ՝ սայլերու համար և շնյարկներ՝ որսի շուներու յատուկ։ Այդ ամէնը հազիւ քիչ մը եղծուած վկաներն են երբեմնի փառաւոր կեանքին՝ չքեղ սրահներու շուրջը, նուազ պերճախօս, և հեռու՝ առեղծ անմատչելի եղող ամբարտակ լաբիւրինթոսէն ու անձնական յարկաբաժիններէն։

— Տակաւին շատ պիտի՞ քալենք, ըսաւ մանկամարդ կինը իր ընկերոջ։

Իր մեղկ ու խոնջ երեւոյթը հակադրութիւն մը կը ձեւացնէր թխագեղ կնոջ ջղագրգռութեան և քննող դիւրաթեքութեան հետ։ Էրիկ մարդը, ըմբշային գեղեցկութեամբ օժտուած, պատասխանեց խնդալով.

— Օրոյի հրապարակը պիտի երթանք... Դուն ալ ինծի պէս գիտես այդ տեղը։

— Բայց ո՛չ։ Երբեք հոս եկած չունիմ։

— Երբե՛ք մի, կրկնեց ծաղրական տարակոյսով մը։

— Ո՞ւրկէ ուր ինծի պէս գործաւորուհի մը առեն ու դրամ պիտի գտնէ՝ Ադրիանոսի վիլլան այցելելու համար։

— Ա՛հ, պէ՞տք է որ ինէ կասկածիս, մրմնջեց մարդը, տեսակ մը կատաղութեամբ։ Զիս շատ չսիրելուդ համար է որ այդ կատակերգութիւնը կը խաղաս ինծի։

Երկուքին քաղուկները անջատուեցան իրարմէ։ Հրապարակը փարատած էր։ Հարիւրամեայ նոճիներու մթաստուեր ու թաւշապատ սիւներուն մէջէն սէր ցոլացնող այդ երկու անձերը իրարմէ հեռու կը քալէին, յօնքերնին պռստած, խուսափուկ նայուածքներով։

(Շարունակելի)

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Թարմ ընկուզի բիծերը մատներէն հանելու համար պէտք է ընկուզի ներքին բարակ կեղեւները գաւաթ մը ջուրի մէջ դնել և այդ ջուրով լուալ մատները։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՊԻՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Թան հետեւեալը ստացած է Հռոմի իր թղթակիցէն.

Վատիկանի շուրջը և մասնաւորաբար Պորկօ Թաղին վաճառականներուն մէջ իրարանցում մը կը տիրէ՝ Պապին յոբելեանին ուխտագնացութեանց առթիւ։ Միթէ երկար ատեն պիտի յետաձգուի՞ն. վերջնականապէս պիտի արգիլուի՞ն. մօտերս պիտի արտօնուի՞ն։ Այդ երեք հարցումներն են զորս ամէն օր անձկագին կ'ընէ, վասն զի դիւրաւ կարելի է ըմբռնել այդ տեսակ խնդրոյ մը կարեւորութիւնը՝ Վատիկանի հովանիին տակ ապրող բազմաթիւ վաճառականներու համար, որոնց միջոց չահաբեր կ'ըլլայ ուխտագնացութիւն մը։ Արդէն մէկ քանի շաբաթներէ ի վեր Տիբեր գետին աջ եզերքին բնակիչները չատ յարգալիր աղերսագիր մը կը պատրաստեն՝ խնդրելու Պապէն որ բարեհաճի թոյլատրել ուխտաւորներու Հռոմ ժամանումը։ Աղերսարկուները կը յայտարարեն թէ ամբողջ ժողովուրդը լաւ ընդունելութիւն մը պիտի ընէ Յաւիտենական Քաղաքին հիւրերուն։ Նոյն իսկ կ'ըսուի թէ խնդրարկուները Պիոս Ժ.ի քոյրերուն աջակցութիւնը խնդրած են, և Վատիկանի մէջ կը յուսային թէ արդիւնաւոր պիտի ըլլայ այդ աջակցութիւնը, այն ատեն որ ուխտաւորներու մօտալուտ ժամանումը կը ծանուցուէր՝ այն պայմանով որ Պապը պիտի պատուիրէ այցելուներուն՝ պարտաւորիչ կերպով հրաժարիլ ամէն տեսակ հանդիսութիւններէ և չքեղութիւններէ։ Ուրեմն Պորկոյի բնակիչները ուրախութեան մէջ էին, բայց վերջին օրերս նորէն վրդովեցան։ Զրոյց կար թէ Մերրի տէլ Վալ կարտինալին և Մօնսէնիյօռ Կասբարրի նկատմամբ —Վատիկանի անմիջական աշխատակիցները— հակակղերականներու անպատշաճ ընթացքին հետեւանքով, Պապը պիտի հրամայէ որ ուխտագնացութիւնները յետաձգուին մինչեւ հոկտեմբերի վերջը։ Հիմակուընէ ձեռնարկներ կ'ըլլան, որպէս զի Պիոս Ժ. ետ առնէ իր այդ որոշումը։ Պիտի ըսուի անոր թէ Մերրի տէլ Վալի նկատմամբ գործուած անպատշաճ արարքը Հռոմէն դուրս տեղի ունեցած է՝ Մարինոյի մօտ մէկ քանի կարճամիտներու կողմէ, որոնց ընթացքին անհամաձայն է ամբողջ երկրին բնակչութիւնը։ Նաև դիտել կը տրուի թէ Մերրի տէլ Վալ կարտինալը միշտ ընդհանուրին յարգանքին արժանացած է. նաև թէ կղերական կուսակցութեան թերթերը չափազանցած են վերջին իրողութիւնները։ Վերջապէս յուսալի կը նկատուի որ յոբելեանի ուխտագնացութիւնը տեղի պիտի ունենայ։ Միւս կողմէ կ'իմանամ թէ բազմաթիւ օտար կաթոլիկներ, մանաւանդ Ամերիկացիներ, ծանուցեր են որ բացարձակապէս որոշած են Հռոմ ժամանել և իրենց յարգանաց հաւատքը մատուցանել Պապին և թէ բնաւ կարեւորութիւն չեն տար հակակղերականներու արարքներուն։ Վատիկանի դրացի հաւատացեալներու և հռոմէացի վաճառականներու այս փափաքին հանդէպ, միթէ Պապը վերջապէս ետ պիտի առնէ՞ այդ որոշումը։ Այս է օրուան խնդիրը, և արդէն Հռոմի մէջ, ըստ սովորութեան, կան այ՛պիսիներ որոնք խօսելու կը փութան։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պ. Էդիէն Տեքէս Քոլոնիայի մէջ կարեւոր յօդուած մը կը հրատարակէ անգլեւգերման յարաբերութեանց վրայ։ Քննադատելով այն տեսութիւնը թէ բրիտանական ու գերման քաղաքականութեանց միջեւ անյաղթելի հակառակութիւն մը կայ, կ'ըսէ.

«Իւրաքանչիւր օր, իր հակումներուն կամ ներշնչումներուն համաձայն, իր յօդը գրած էր այդ հակառակութեան վրայ, վստահ ըլլալով թէ՝ բրիտանական և թէ գերման երկրակոյլութեան զգացումներուն վրայ։ Ոմանք անոր մէջ կը տեսնէին բարեպատեհ պարագան և վճռական պատճառը՝ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ սիրալիր համաձայնութեան։ Ուրիշներ, եթէ ոչ բազմաթիւ գէթ ամէնէն եռանդուններ և իրենց համոզումներուն մէջ հաստատամիտները, կը պատասխանէին ցոյց տալով Ֆրանսան՝ Անգլիոյ բարեկամը, չէզոքացած մնալու հարկադրուած երբ պատերազմ ծագի Անգլիոյ ու Գերմանիոյ միջեւ։ Ներկայ իրողութեանց չսպասեցի մերժելու դիւանագիտական հաւաքարանութեանց խառնութիւնը՝ հիմնուած բրիտանական երկրակոյլութեան քաղաքականութեան և գերմանական համաշխարհային քաղաքականութեան միջեւ ընդհարման հաւանականութեան մը վրայ, և այսօր չէ որ այնպէս կը նկատեմ թէ ֆրանսական քաղաքականութիւնը, իր դժուարին ճամբուն հետեւելու համար, պէտք է, անգլեւգերման յարաբերութեանց հանգամանքին նկատմամբ ճշգրիտ, առարկայական, գերազանց և լրագրական բանավէճերու զգացումներուն բազմազանութենէն զերծ ըլլայ։» Պ. Էդիէն, յիշելէ ետքը երկու երկիրներուն քանի տարիէ ի վեր ունեցած յարաբերութիւնները կ'ըսէ.—«Ուրեմն Էտուարտ Է.ի և Վիլհէլմ Բ.ի նոր հանդիպումը, Վիլհէլմսհէօհէի մէջ, միայն անոնց զարմանք կրնայ պատճառել որոնց ներհակ գուշակութիւնները այդ կերպով կը հերքուին։ Միւսներուն գալով, որոնք Ֆրանսայի դիւանագիտութենէն միայն կը պահանջեն իր աշալրջութեան պարտականութիւնը և երկրաւիրական պաշտօնը կատարել, կը բաւականանան մաղթելով որ միջազգային մեծ բեմին վրայ պատահող իրողութեանց լոյսովը, Ֆրանսա, առանց տկարանալու և առանց շեղելու, հետեւի իր գծած շաւղին և գիտնայ լուծել անլուծելի չնկատուած այն խնդիրը, որ է անդրդուելի կերպով հաւատարիմ և ուղղամտութեամբ յարած մնալ սիրալիր համաձայնութեան, պահպանուած զերծ ամէն վնասէ, ֆրանքեւգերման յարաբերութեանց տեւական, գործնական ու արդար բարւոքման առաջնորդող քաղաքականութիւնը կիրարկելով։»

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Կ'ըսուի թէ նախագահ Պ. Ռուզվէլդ մտադիր է Ծերակուտարանին առաջարկել որ Մ. Նահանգաց նաւատորմը խիստ մեծ յաւելում մը կրէ։ Այդ մասին Պ. Ռուզվէլդ համամիտ է Մերալյոթին ծովային յանձնաժողովին, որ չորս նոր զրահաւորներու շինութիւնը կը յանձնարարէ՝ 25 հազարական թոնօ տարողութեամբ։ Մ. Նահանգաց զրահաւորներու նաւատորմին դէպ ի Խաղաղական ովկէանոս մեկնումը, շրջան մը և շարժման փորձեր կատարելու, պիտի կատարուի դեկտեմբերի առաջին օրերուն։ Նաւատորմը միջին հաշուով ժամը տասը հանգոյց արագութեամբ պիտի ընթանայ եւ բնաւ պիտի չկենայ ածուխ ստանալու համար։ Քսան նաւեր, որոնք հարիւր հազար թոնօ ածուխ պիտի փոխադրեն, ուղեւորութեան պահուն պիտի հոգան ածուխի մասին մարտանաւերուն ունեցած պէտքը։ Ածխաբարձ նաւերը պիտի կենան ուղեգիծին վրայ։ Իվէնս ծովակալը պիտի հրամայէ զրահաւորներու այդ նաւատորմին։ Մարտանաւերու այս շրջանը հերքելու երեւոյթը ունի Փիլիպպեանները վաճառելու կամ ուրիշին տալու ծրագիրը, զոր Նիւ-Եորք Հէրըլտ կը ջատագովէ։ Այդ թերթը քաղաքական բարձր անձնաւորութեանց կարծիքը կը ստանայ այդ մասին, որոնք տարբեր հայեացքներ կը պարզեն։ Միւս կողմէ նոյն լրագիրը կը յարէ թէ Փիլիպպեանց բնիկները պատրաստ են իրենց կղզին քսանըչորս միլիոն տոլարով իրենք գնել, փոխանակ ուրիշ տէրութեան մը վաճառուելու։

— Նիւ-Եորքի նահանգին ամուսնալուծման օրէնքին վրայ յաւելուած մը եղաւ՝ տրամադրող թէ ամուսնալուծման դատը առաջ բերող երկու ամուսիններէն այն, որ իբրեւ անհաւատարիմ մեղապարտ ճանչցուած է, վեց ամսուան բանտարկութեան կամ 1,250 ֆր. տուգանքի պիտի դատապարտուի։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Թօքիոյի պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ Ճափոնի նախարարապետին կողմէ տեղական իշխանութեանց տրուած հրահանգները, որոնք կը տրամադրեն թէ Ճափոնցիներու համար չահաւոր պիտի ըլլայ հրաժարիլ որ և է կասկածէ Ռուսիոյ հանդէպ։ Նախարարապետը դիտել կուտայ թէ Ռուսիոյ հետ կնքուած համաձայնութիւնը անհրաժեշտ է իր ոգիին համաձայն գործադրել և երկու երկիրներու միջեւ յարաբերութեանց կարելի եղածին չափ բարեկամական հանգամանք մը տալ։

— Շանկայէն կը հեռագրեն Մօրնինկ Բոստի թէ Բէքինի արտաքին գործոց պաշտօնարանը ծանուցեր է Ռուսիոյ ու Ճափոնի դեսպաններուն թէ չի ճանչնար Մոնկոլիոյ մասին ռուսեւճափոնական համաձայնութիւնը, քանի որ այդ նահանգը ո՛չ Ռուսիոյ և ոչ ալ Ճափոնի կողմէ կը կառավարուի։

ԱՆԳԼԻԱ

Շաբաթ օրը Ուէսդմինսդրի մայր եկեղեցին մէջ կատարուեցաւ Կէպհարտ Լէպերէխտ Պլիւխէր տը Վալշդատի կոմսին ամուսնութիւնը՝ Օր. Էվլին-Մառի-Սդէբլըդըն Պրիդիրդէնի հետ։ Կոմսը անդրանիկ զաւակն է Պլիւխէր իշխանին ու զաւակը Ուադերլոյի ճակատամարտին հերոսին։ Պատուակալ ինչ օրիորդները այն տեսակ տարազներ կը կրէին որոնք կը յիշեցնէին Ուադերլոյի ճակատամարտին առջի իրիկունը Պրիւսէլի մէջ Ռիչմընտ դքսուհիին կողմէ տրուած հոյակաւոր դիմակաւոր պարահանդէսին տարազները։

— Պրազիլիոյ կառավարութիւնը Անգլիոյ նաւագործարաններուն յանձնարարեց երեք զրահաւորներ 1,800,000 անգլիական ոսկիի և երկու յածուորակ 330,000 ոսկիի։ Արժանթինն ալ Անգլիոյ նաւագործարաններուն մէջ երկու թնդանօթակիրներ շինել կուտայ 80,000 ոսկիի։

— Անգլիական Քըմբընուիլը զրահաւորը, երեքշաբթի առտու, Տըվընբորդի նաւահանգիստը ժամանեց՝ անհրաժեշտ նորոգութեանց կատարմանը համար։ Կ'երեւայ թէ Սկովտիոյ եզերքը նաւահանգիստ մը մտած ատեն ընդհարած է ժայռի մը. իսկոյն զրահաւորը ետ գնաց, և յետոյ տեսնուեցաւ թէ նաւը ջուր կ'առնէ, բայց կրցաւ անվտանգ նաւահանգիստ մտնել, ուր առժամաբար նորոգուելէ ետքը, Տըվընբորդ ուղեւորեցաւ։ Կը յիշուի թէ այդ զրահաւորը տարւոյս սկիզբները Քաադէքսի մօտ ուրիշ մարտանաւի մը ընդհարելով կարեւոր վնասներ կրած էր։

ԼԱ ՀԷԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Իրապէս մնայուն իրաւարարական ատեան մը կազմելու առաջարկութիւնը ուսումնասիրելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը երեքշաբթի օրը գումարուեցաւ։ Առաջին ընթերցումով աւարտեցաւ բոլոր յօդուածներուն վիճաբանութիւնը, սակայն զանազան ազգերէ դատաւորներ ընտրելու մեծ և դժուարին խնդիրը նկատողութեան չառնուեցաւ։ Յայտնի կերպով հակում մը կար ծրագիրը քուէարկել տալու, դատաւորներու խնդիրը յետաձգելով Դեսպանախորհուրդին աւարտումէն ետքի, բայց Պ. Պարպոզա, կարեւոր ճառի մը մէջ և զօրաւոր պաշտպանութիւններով, քննադատեց այդ հայեցքը, դատաւորներու ընտրութեան համար ծրագրուած եղանակը։ Պ. Պարպոզայի և միւս ընդդիմադիրներուն հաւանութեամբ որոշուեցաւ Մ. Նահանգաց առաջարկած ընտրութեան եղանակը և անցնիլ երկրորդ ընթերցմամբ վիճաբանութեան, հաւանական նկատուելով որ այդ միջոցին Պրազիլիոյ պատուիրակներուն առաջարկութիւնը, որ բոլոր ընդդիմութիւնները այդ կէտին վրայ կ'ամփոփէ, գէթ մասամբ գոհացում պիտի ստանայ։ Այդ գաղափարին էական կէտն է տէրութեանց հաւասարութիւնը ընտրութեանց մասին։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, երեքշաբթի օրը, երեսփոխան մը տեղեկութիւն ուզեց նախարարապետէն՝ լրագրական հակասական զրոյցներու մասին՝ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մէջ բրիտանական պատուիրակներուն ընթացքին նկատմամբ։ Պահանջեց նաև որ տրուած որոշումները պարունակող պաշտօնական գրութիւնները Ժողովին ներկայացուին։ Սըր Հէնրի Պէնըրմէն պատասխանեց թէ արդարեւ Դեսպանախորհուրդը սկսելէն ի վեր անոր աշխատութեանց մասին հակասական զրոյցներ ելան, սակայն նկատողութեան առնելով Դեսպանախորհուրդին ներկայացուած խնդիրներուն ընդարձակութիւնը և բազմազան հանգամանքը — խնդիրներ որոնց լուծումը քիչ չատ յառաջացած է — բարեկրթութիւնը կը պահանջէ հրապարակելէ առաջ սպասել որ այդ աշխատութիւնները աւարտին։ Նախարարապետը կատարեալ վստահութիւն յայտնեց բրիտանական պատուիրակներուն համար. նաև ըսաւ որ համոզուած է թէ անոնց պաշտօնական արդիւնքը իրենց համար պատուաբեր և երկրին համար ալ չահաւոր պիտի ըլլայ։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐԸ

Վիեննական Թերթերը հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակեն. — Ամերիկայի կառավարական նշանաւոր պաշտօնատարներ ժամանակէ մը ի վեր կարծիք կը յայտնեն թէ Փիլիպպեան կղզիներուն վրայ Ամերիկայի դիրքը անհաստատ է։ Այդ կղզիները Ամերիկայի անցած ատեն տածուած յոյսերը չիրականացան։ Մաք Քինլիի քաղաքականութիւնը չյաջողեցաւ և Փիլիպպեանց բնիկներն այսօր դժգոհ են, ինչպէս էին սպանիական կառավարութեան ատեն. մանաւանդ թէ առեւտրական վիճակն ալ մխիթարական չէ Ամերիկայի համար, որ 400 միլիոն տոլար ծախք ըրած է ցարդ բնակչաց անդորրութիւնը ապահովելու համար։ Ամերիկայի քաղաքագէտները այժմ իրենց խորհրդակցութեան առարկայ ըրած են Փիլիպպեանց կղզիներուն խնդիրը։ Մանիլայի յաղթական և Մ. Նահանգաց ծովային պաշտօնատան Խորհուրդին նախագահ Ծովակալ Տիուէյի առաջարկը բացայայտ կերպով կը ցուցնէ Փիլիպպեանց մասին կարծեաց այս յեղաշրջումը։ Ծովակալը իր խորհրդական պաշտօնակիցներուն հետ համամիտ, կ'առաջարկէ այդ կղզիները թողուլ իրենց բախտին և քաշուիլ անկէ, զգուշանալու համար Ճափոնի կամ ուրիշ տէրութեան մը հետ կռուի բռնուելէ։ Ծերակուտական Պ. Բէյլ և խորհրդարանական ուրիշ անձեր կ'ըսեն թէ Ամերիկա լաւագոյն գործ մը կատարած կ'ըլլայ եթէ անմիջապէս քաշուի այդ կղզիներէն, առանց հոգալու գաղթականութեան ճակատագիրը. մինչդեռ ծերակուտական Պ. Մաք Քըմպըր կ'առաջարկէ անգլեւամերիկեան թեւարկութեան մը տակ դնել Փիլիպպեանները և ապահովել անոնց անկախութիւնը։ Այս ծրագիրը անիրականալի է, վասն զի անգլեւճափոնական գինակցութիւնը կ'արգիլէ Անգլիոյ մասնակի յարձակում մը ընել Ճափոնի ազդեցութեան շրջանակին մէջ։ Խնդիրը կը տարբերի սակայն երբ ուրիշ տէրութիւն մը ծախու առնէ զանոնք։ Եւ այս գաղափարն է զոր Պ. Լամար կը պաշտպանէ այժմ։ Շատ հաւանական է որ պատերազմական նախարար Պ. Դ. Ֆդի Ճափոնի և Փիլիպպեան կղզիները ճամբորդութիւնն ալ առընչութիւն ունենայ այս խնդրոյն հետ։ Փիլիպպեան կղզիներուն այսպէս ձեռքէ հանուիլը, Ամերիկայի մինչեւ հիմա հետեւած գաղթային քաղաքականութեան վախճանը կը նշանակէ, և Պլիվլէնտի, Քառլ Շուրցի և ծերակուտական Հօարի պէս անձեր, որոնք հակառակ էին ծաւալական քաղաքականութեան, անհաշտ համարած էին այդ քաղաքականութիւնը ամերիկեան օրէնքին և ոգւոյն հետ։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

Կրթական Նախարարութեան պաշտօնական Արտօնագրով հաստատուած 1876ին

32րդ տարեշրջան 907—908

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը իր վերին հսկողութեան և բարձր հովանաւորութեան տակ առած է վարժարանը և կը հսկէ անոր բարոյական, կրթական դաստիարակութեան և մատակարարութեան։

Վարժարանս աշակերտ ունեցող և նոր աշակերտ արձանագրել փափաքող պատ. ծնողք և պաշտպանք կը հրաւիրուին յուլիսի վերջի շաբաթէն սկսեալ ամէն չորեքշաբթի, շաբաթ և կիրակի օրերը մինչեւ կէսօր Պէրպէրեան վարժարանի Տնօրէնութեան սենեակը։

Գաւառացի այն յարգելի ծնողք և պաշտպանք որոնք կը փափաքին վարժարանս ղրկել իրենց զաւակներն ու պաշտպանեալները, նախապէս պէտք է հաղորդեն մեզ իրենց փափաքը, պաշտօնական ձեւակերպութեան կատարման համար։

Վարժարանը կը բացուի 1 սեպտ.ին և դասերը կը սկսին ութ օր վերջ։

Տնօրէն Պէրպէրեան վարժարանի

8—5 ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

Երէկ ամէն կողմ մեծ հանդիսաւորութեամբ և շքով կատարուեցաւ Կայս. Գահակալութեան բարեբաստիկ տարեդարձը։

Բարձր Մեծ-Եպարքոսը, բոլոր նախարարները, վէզիրները, միւշիրները, առաջին ֆերիգները, Պալատի աստիճանաւորները և կրօնային բարձրաստիճան պաշտօնատարները Կայս. Պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին յոտս Կայս. Գահոյից։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ Մեծ-Եպարքոսը ու նախարարները, արարողապետ Ղալիպ փաշայի միջոցաւ, առաջնորդուեցան Կայս. Չիթ քէօշկը, ուր Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւը ունենալով իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին և արժանացան Կայս. մեծարանաց։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ հրամայել որ Մեծ-Եպարքոսը ու նախարարները հանգիստ ընեն. ամէնքն ալ երախտագիտութիւն յայտնեցին։ Երէկ կառավարական պաշտօնարանները գոց մնացին։

—Միւս բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնատարներն ալ առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի փաշայի միջոցաւ արժանացան Կայս. մեծարանաց և Կայս. բարեհնեբրու։

—Հպատակ հասարակութեանց բոլոր հոգեւոր պետերն ալ երէկ Կայս. Պալատ գացին՝ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու և Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ Կայս. Չիթ քէօշկը առաջնորդուեցան, ուր պատիւ ունեցան Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու և իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելով արժանացան Կայս. մեծարանաց։ Հոգեւոր պետերը ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրին Կայս. արեւշատութեան համար։

—Օտար դեսպանատանց բոլոր առաջին թարգմանները և սեղանաւորական ու առեւտրական մեծ հաստատութեանց Տնօրէնները, երէկ, Կայս. Պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին և Խարիճիէի արարողապետ Խայրէտտին պէյի միջոցաւ արժանացան Կայս. մեծարանաց։

—Ցունաց, Հայոց, Հռոմէական-Հայոց մայր եկեղեցիներուն, Պուլկարաց Էկզարքարանին, Հրէից Խախամարանին աղօթարանին և բոլոր աղօթատեղիներուն մէջ, երէկ, հանդիսաւոր աղօթքներ կատարուելով բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

—Բոլոր վեհապետները շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Կայս. Պալատ։ Վեհ. Սուլթանը, ի պատասխանի, շնորհակալութեան հեռագիրներ ղրկեց։

—Մէքքէի Էմիրը, Եգիպտոսի Խտիվը, Պուլկարիոյ իշխանը, Եգիպտոսի արտասովոր պատուիրակ Ահմէտ Մուխթար փաշա, բոլոր կուսակալները, զօրաբանակաց հրամանատարները և օտար տէրութեանց մօտ գտնուող օսմ. դեսպանները շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Կայս. Պալատ։ Կայս. Պալատան առաջին քարտուղարը հեռագրով Կայս. բարձր գոհունակութիւնը հաղորդեց անոնց։

— Երէկ մեծ հանդէսով կատարուեցաւ տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ կառուցուած մզկիթին ու ժամացոյցի աշտարակին բացումը։ Ներկայ էին բժշկապետ Իպրահիմ փաշա, բոլոր բժիշկները, քաղաքապետ Րէշիտ փաշա, Բերայի կառավարիչ Համտի պէյ և ուրիշ պաշտօնատարներ։ Զինուորական նուագածուներու խումբ մը կայս. քայլերգը նուագեց։ Հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։ Բոլոր ներկաները պատուասիրուեցան օշարակներով։ Մզկիթին ու ժամացոյցի աշտարակին բանալիները, ոսկիէ շինուած ու թանկագին պահարանի մը մէջ դրուած, քաղաքապետ Րէշիտ փաշայի կողմէ մատուցուեցան յոտս Կայս. Գահոյից։

— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, երէկ, տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ իսլամ աղքատ տղոց թլփատութիւնը կատարուեցաւ։ Բժշկապետ Իպրահիմ փաշա ու միւս բժիշկները թլփատութիւնները կատարեցին իրենց հնարած մէկ նոր ձեւովը, որ բնաւ ցաւ չի պատճառեր։ Ամէնուն ալ հագուստներ եայլն տրուեցան. նաև գիշեր ցորեկ երաժիշտներ, ձեռնածուներ, «խէյալ» ներկայացնողներ եայլն կը զուարճացնեն տղաքը։ Ծնողքները բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին համար։

— Խասէքիի կանանց հիւանդանոցը, Կայս. Իրատէի մը համաձայն «Համիտիէ» պիտի կոչուի։ Նոյն հաստատութեան վրայ աւելցուելիք նոր մասերուն հիմնարկէքը երէկ մեծ հանդէսով կատարուեցաւ, ոչխարներ զենուեցան և բարեմաղթութիւններ եղան Կայս. արեւշատութեան համար։ Քաղաքապետ Րէշիտ փաշա անձամբ զետեղեց առաջին քարը։ Յետոյ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած դրամական պարգեւները բաշխուեցան բոլոր հիւանդներուն, որոնք բարեմաղթութիւններ ըրին Կայս. արեւշատութեան համար։

—Երէկ կատարուեցաւ բացումը Հիճազի Համիտիէ երկաթուղիին ելմտական վարչութեան պաշտօնարանին, որ կառուցուած է Բ. Դրան շրջակայքը։ Բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

—Անասնաբուժական քաղաքային վարժարանին մէջ կառուցուած միքրոպաբանական նոր աշխատանոցին, դարմանատան, քիմիական աշխատանոցին եայլն բացումը երէկ մեծ հանդէսով կատարուեցաւ և բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

—Բերայի հեռագրատան մէջ, երէկ, կատարուեցաւ բացումը Էլարիչի հեռագրական նոր թելին, որով հեռագրական ուղղակի հաղորդակցութիւններ պիտի կատարուին Եգիպտոսի հետ։ Ներկայ էին հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան օգնական Ֆուատ պէյ, արտաքին թղթակցութեանց դիւանին Տնօրէն Մելքոն էֆ. Նիւզպաշեան, Բերայի հեռագրատան Տնօրէն Մուսթաֆա Նէսիմ պէյ, օգնականը Մկրտիչ էֆ. Դազանճեան և ուրիշ պաշտօնեաներ։ Առաջին հաղորդակցութիւնը կատարուեցաւ ժամ 4ին Մկրտիչ էֆ. Դազանճեանի և 73 բառով հեռագիր մը հինգ վայրկեանէն աւանուեցաւ։ Բանախօսութիւններ կատարուեցան և բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

—Երէկ ձեռնարկուեցաւ Կ. Պոլսոյ ու Մեծն-Բրիտանիոյ միջեւ՝ Անգլիա, Սկովտիա և Իրլանտա, մանրա-բաժերու փոխանակութեան և բարեմաղթութիւններ եղան Կայս. արեւշատութեան համար։ Նոյեմբերէն սկսեալ օտար երկիրներու հետ «ռամպուրսըման»ի գործողութեան պիտի ձեռնարկուի՝ այսինքն քոլի-փոսթալի միջոցաւ ղրկուած ապրանքներուն արժէքը գանձուելով անոնցմէ որոնց հասցէին ղրկուած է, յանձնել ղրկողին։

—Այաթէֆանոսի մէջ հեռագրական ու թղթատարական կայանի մը և Նէտիգուլէի դուրսը՝ Գուզլը Չէշմէի մէջ ալ նամակատան մը բացումը երէկ կատարուելով բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

—Գումրիայի մէջ, երէկ, կատարուեցաւ արմտիքի սակարանին բացումը՝ բարեմաղթութիւններ ըլլալով Կայս. արեւշատութեան համար։

—Երէկ կեդրոնական բանտէն ազատարձակուեցան այն բանտարկեալները որոնք իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասը աւարտած են. նաև այդ կարգի զինուորական բանտարկեալները։ Թեթեւ պարտքի համար բանտարկուածներն ալ արձակուեցան։ Կեդրոնական բանտը գտնուողներուն միսով բիլաւ տրուեցաւ։ Բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն ղրկուած պատուիրակութիւնը, երէկ, մեծ հանդէսով կատարեր է Հիճազի Համիտիէ երկաթուղիին մինչեւ Էլալա (Հիճազի նահանգ) շինուած մասին բացումը։ Այդ առթիւ բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

—Երէկ ժամ 6ին կատարուեցաւ բացումը Պէյլէրպէյի այն շէնքին, ուր առժամաբար պիտի փոխադրուի Սուլթանիէ վարժարանը։ Բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

—Բոլոր նահանգներու և գաւառներու մէջ երէկ շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան, Կայս. արեւշատութեան համար բարեմաղթութիւններ եղան և շքեղ լուսավառութիւններ տեղի ունեցան։

—Օտար երկիրներու օսմ. դեսպանատանց մէջ ալ աղօթքներ, շնորհաւորութիւններ և լուսավառութիւններ կատարուեցան։

—Լուսավառութիւնները չատ չքեղ կերպով կատարուեցան Կ. Պոլսոյ ամէն կողմերը։ Կայս. Պալատան շրջակայ պարտէզները եայլն բիւրաւոր լապտերներով ու կանթեղներով լուսազարդուած էին։ Տեղ տեղ մեծադիր շինուած էին՝ Օսմանիէ ու Մէճիտիէ պատուանշաններ՝ գոյնզգոյն կանթեղներով զարդարուած։

Նշան Թաշիի կողմը Մեծ-Եպարքոսին, նախարարներու, պալատական պաշտօնատարներու և կրօնական, քաղաքային ու զինուորական պաշտօնատարներու բնակարանները չքեղապէս լուսազարդուած էին և պաղպաղակներ ու օշարակներ կը բաշխուէին ժողովրդեան։

Բերայի, Այաս փաշայի, Շիշլիի, Բանկալթիի կողմերը եայլն բարձրաստիճան պաշտօնատարներու և անհատներու բնակարանները, հանրային հաստատութիւնները, վաճառատուները եայլն չքեղապէս լուսազարդուած էին։

Ղալաթիոյ մէջ հանրային բոլոր շէնքերը, առեւտրական ու սեղանաւորական մեծ հաստատութիւնները, Սակարանը եւն. չքեղ լուսավառութիւններ կատարած էին։

Օրթագիւղի ու Գուրուչէշմէի մէջ Բարձր. իշխանուհիներուն ապարանքները, նախարարներու և բարձրաստիճան պաշտօնատարներու բնակարանները չքեղապէս լուսազարդուած էին։

Պոլսոյ կողմը կառավարական բոլոր պաշտօնարանները, հանրային շէնքերը, առեւտրական ու սեղանաւորական հաստատութիւնները, վաճառատուները եւն. չքեղ լուսավառութիւններ կատարած էին. նաեւ Վերին Վոսփորի երկու եզերքները, Հայտար-Փաշա, Գատըգիւղ, Էրէնգիւղ, Մաքրիգիւղ, Այաթէֆանոս, Ոսկեղջիւրի գիւղերը եայլն։ Վերջապէս ամէն կողմ ցնծութեան մեծ արտայայտութիւններ կ'ըլլային Կայս. Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ։ Շիրքէթի ու Մախսուսէի շոգենաւեր և բազմաթիւ շոգենաւակներ ու մակոյկներ կ'երթեւեկէին, ամէնքն ալ լուսազարդուած։

— Տպագրական Տեսուչ Վսեմ. Բէմալ պէյի ապարանքը, Պոլիս՝ Սիւլէյմանիէ թաղը, գոյնզգոյն հազարաւոր լապտերներով և դրօշներով զարդարուած էր չքեղապէս. նաև «Բատիշահըմ չօք եաշա» գեղագիր վերտառութիւններ դրուած էին. նաև չատ մը «լիւքս» լամպարներ հիանալի տեսարան մը կը պարզէին։ Ներկաները պատուասիրուեցան օշարակներով, չաքարեղէններով և սիկառէթներով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Զինուորական հանգստեան թոշակի սնտուկին ընդհանուր վերահսկողութիւնը Սպարապետ Դրան ընդհանուր ծախուց վերատեսուչ միւշիր Սաատէտտին փաշայի վրայ մնալով հանդերձ, նոյն սնտուկին վերատեսուչ անուանուեցաւ Նէժմէնի քննիչ մարմնոյն նախագահութենէն վերադարձած ֆերիգ Ֆերիտ փաշա։

—Կղզիներու ոստիկան-զինուորներու հազարապետ Լիմնի պէյ հրամանատար անուանուեցաւ Գարթալի ոստիկան-զինուորներու, և անոր յաջորդեց Սպարապետ Դրան ոստիկան-զինուորներու ճիւղին պաշտօնեաներէն հազարապետ Կալիպ պէյ։

—Դըրչէնէի գաւառին նախնական դատարանին պաշտօնական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Մարաշի գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Հաֆըզ էֆ., որուն յաջորդեց Իսլաէանի գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Հիւսէյին Հիւսնի էֆ.։

—Պալատի աստիճան տրուեցաւ Այտընի նահանգին կուսակալի օգնական Ահմէտ Շէվքէ էֆ.ի։ Իլայի առաջին աստիճան՝ Կայս. անձնական Գանձուն Կայս. կալուածներու դիւանին Տնօրէն Շինէեան Յակոբ էֆ.ի և Իլայի երկրորդ աստիճան՝ օգնականին՝ Սէգայի պէյի։ Իլայի երկրորդ աստիճան՝ Կ. Պոլսոյ մաքսատան «բաքէթ»ներու դիւանին Տնօրէն Մահմուտ պէյի։

—Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Եպարքոսական Թղթակցութեանց դիւանին առաջին միւմէյիզ Սաատէ պէյի և Սեւ Լերան գործակատար Պ. Կրէկովիչի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Կայս. Թիկնապահ ու նաւային միրլիվա Գուքնէմ պէյի տիկնոջ և Սեւ Լերան գործակատար Պ. Կրէկովիչի տիկնոջ։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. — Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ առաջին ֆերիգութեան աստիճան շնորհել տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին բժշկապետ Իպրահիմ փաշայի։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Ֆրանսայի Շնայտըր գործարանին մէջ Կայս. կառավարութեան հաշւոյն շինուող մարտանաւերէն Պաֆրայի շինութիւնը աւարտած ըլլալով, ծովը իջեցուցեր է։

ՀԻՃԱԶԻ Համիտիէ երկաթուղիին ընդհանուր հասոյթը մինչեւ յուլիսի վերջը եղած է 318,869,021 ղրուշ և ծախքը՝ 283,017,487, որով պահեստի դրամին քանակութիւնն է 35,651,34։ Այդ գիծը ունի մեծ ու փոքր 55 վայրաշարժ, 30 ուղեւորի վակոն, մզկիթ-վակոն մը, մէկ ամենաբարձ-վակոն, 547 վաճառաբարձ-վակոն, ջրհեղ ունեցող երկու վակոն եայլն։ Ուղեւորի յատուկ տասնըվեց վակոններ ալ յանձնարարուած են. ասոնք նոր ձեւով են և կիներու յատուկ մասեր ալ ունին. նաեւ վաճառաբարձ վաթսուն վակոններ ալ յանձնարարուած են։ Մինչեւ հիմա շինուած մասերուն շահագործման հասոյթը չորս տարուան մէջ եղած է 133,427 ոսկի և ծախքը 248,750 ոսկի։ Թէեւ ծախքը հասոյթէն աւելի կ'երեւայ, սակայն գիծը տակաւին շինուելու վիճակին մէջ գտնուելով, իրեղէնները և շինութեան աշխատող վաշտերուն ուտելիքը ու ջուրերը շահագործման վարչութիւնը և կառախումբերը կը ղրկեցին, որով ուղեւորներու և ապրանքներու փոխադրութեան անքան առիթ չի մնար. հետեւաբար իրեղէններու եայլն փոխադրութեան վարձքը պէտք է ենթադրական հաշուով հասոյթին վրայ աւելցնել և ըստ այնմ բաղդատութիւն մը կատարել։ Հայֆայի ճիւղին շինութենէն առաջ իրեղէնները Պէյրութի ճամբով կը փոխադրուէին, որով տարեկան 60,000 ոսկի կը հատուցուէր նոյն երկաթուղիին, մինչդեռ հիմա այդ փոխադրութիւնները Հիճազի երկաթուղիին միջոցաւ կը կատարուին։ Չորս տարիէ ի վեր վճարուած գումարն է 60,000ական ոսկիէն 240,000 ոսկի։ Պէյրութի երկաթուղիին երկայնութիւնն է 147 քիլոմեդր, մինչդեռ հիմա Հիճազի երկաթուղիին վրայ, աւելի ընդարձակ սահմանի մը մէջ կը կատարուին այդ փոխադրութիւնները։ Այս հաշուով ապրանքներու և իրեղէններու փոխադրութեան համար գնահատուած վարձքին գումարը ծախքէն աւելի կ'ըլլայ։ Շահագործման առեւտրական փոխադրութեանց հասոյթը մինչեւ 1322ի վերջը 74,703 ոսկի և ծախքը 164,526 ոսկի եղած է, մինչդեռ այս տարուան առաջին հինգ ամիսներուն հասոյթն է 58,724 ոսկի և ծախքը 84,223, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ հասոյթը հետզհետէ կ'աւելնայ և ծախքն ալ կը պակսի։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարար Մէմտուհ փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի վառելանիւթերու, ոչխարներու, ցորենի և ալիւրի մասին քննութիւն կատարել, շաբաթ օրը իր երրորդ նիստը գումարեց։ Յանձնաժողովը որոշեց մէկ քանի նահանգներէ հեռագրով տեղեկութիւն ուզել։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ հանգստեան թոշակի վարչութիւնը ամսոյս 25ի շաբաթ օրէն պիտի սկսի վճարել յուլիսի ամսաթոշակները։ Մինչեւ 50 ղրուշ ամսաթոշակ ունեցողները նոյն օրը պիտի ստանան, 78½ ղրուշ հետեւեալ կիրակի օրը, 119½՝ երկուշաբթի, 219½՝ երեքշաբթի, 419՝ չորեքշաբթի և անկէ աւելին ալ հինգշաբթի։

ՓԱՅՏ. — Քաղաքապետութեան հաշւոյն շաբաթ օրը Սինոպէն նաւ մը փայտ Կ. Պոլիս բերուեցաւ։

ՀՐԴԵՀ. — Երէկ գիշեր ժամ 9½ին Ղալաթիա, Իսմայիլար փողոց, կէս քարուկիր օթէլէ մը հրդեհ ծագելով, ամբողջովին այրեցաւ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԴԱՆՔԱ

ԱԶԴ. — 4% քոնսոլիտէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1901 սեպտ.ին աւարտող թիւ 23 կտրօնները, ինչպէս նաեւ 1892 օգոս. 1/13ին ամորթի եղած պարտաթուղթերը եթէ վճարուելու համար չներկայացուին մինչեւ 1907 օգոս. 31/13 սեպտ., չեղեալ պիտի համարուին։

10—6

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԲԱՐԵԲԱՍՏԻԿ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ԳՈՀԱԲԱՆԱԿԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔ

Երէկ, Մայր եկեղեցւոյ առաւօտեան ժամերգութիւններէն ու պատարագէն ետք, Վեհ. Կայսեր Գահակալութեան բարեբաստիկ տարեդարձին առթիւ՝ գոհաբանական հանդիսաւոր մաղթանքներ կատարուեցան նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր: Մայր տաճարը չքնաղապէս լուսազարդուած էր և ժողովրդեան ստուար բազմութեամբ լեցուած: Ն. Սրբազնութեան շուրջը կը գտնուէին՝ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Ցովհաննէսեան, Տ. Գէորգ արքեպիսկ. Երէցեան, Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան, Տ. Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան, Տ. Մկրտիչ եպիսկ. Վեհապետեան և Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէօմիւրճեան: Նոյնպէս Երուսաղէմի Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վրդ. Չիլինկիրեան, Տ. Բաբգէն, Տ. Զաւէն, Տ. Վահան Տէր-Մինասեան, Տ. Գիւտ, Տ. Յակոբ Շահպազեան, Տ. Գրիգորիս Աբարթեան Ծ. Վրդ.ները, Տ. Գրիգորիս Պալագեան, Տ. Պսակ, Տ. Արշաւիր, Տ. Ներսէս Դանիէլեան, Տ. Կարապետ Մկրտիչեան և Տ. Եզրաս Վրդ.ները, մայրաքաղաքիս եկեղեցիներու աւագերէցները ու բազմաթիւ քահանաներ:

Աշխարհական դասէն կը նշմարուէին՝ Թաղ. Ժողովի անդամներէն Տօքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան և Վահան էֆ. Սուքէնեան, Ուսումն. Խորհուրդին կողմէ Պետրոս էֆ. Կարապետեան, Տնտեսական Խորհուրդէն՝ Արմենակ էֆ. Ինճէեան, Դատաստանական Խորհուրդէն՝ Տօքթ. Ալլահվէրտի և Մինաս Քէչէճեան էֆ.ները. նոյնպէս, Ցարութիւն էֆ. Գարամանեան և ուրիշ ծանօթ ազգայիններ. Արիս էֆ. Ֆէսճեան, Բաբգէն էֆ. Թէլեան և Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան ու Պատրիարքարանի ամբողջ պաշտօնէութիւնը. Հոգաբարձութեանց, Խնամակալութեանց և Թաղ. Խորհուրդներու ներկայացուցիչներ, Ազգ. Հիւանդանոցի Տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան, Գալֆայեան Որբանոցի մայր Քրիստինէ մայրապետ, ժամուլի ներկայացուցիչներ եւայլն:

Արարողութիւնք սկսան ժամը 3ին, «Թագաւորեաց Աստուած» շարականով, յոյժ ներդաշնակ կերպով. Տ. Գիւտ Ծ. Վրդ. կարդաց Առաքելական Թուղթերէն ընթերցուած մը և Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ.՝ Մատթէոսի Աւետարանը: Ուրիշ ընթերցուածներէ ու շարականներէ ետք, Ս. Պատրիարք Հայրը բեմ ելլելով գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ, բնաբան առնելով Պետրոս առաքեալի հետեւեալ խօսքը.

«Հնազանդ լերուք յամենայնի մարդկեղէն «ստեղծուածոյ, վասն Տեառն, եթէ «Թագաւորի՝ իբրեւ առաւել ունելոյ:»

ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

«Աշխարհի կազմակերպութեան կարգաց և կանոնաց խորունկ իմաստասիրութիւնը կ'ընէ Պետրոս և այնպիսի խօսքեր կը դնէ մեր առջեւ, որով մեր կեանքի և ընկերական օրէնքին ներքին հիմերը կը զննենք և կը բացատրենք թէ աշխարհի մէջ ամէն մարդ իրարու կապուած է, իրարու զօդուած զանազան կապերով, որոնք հոս ծնողական, հոն ամուսնական, անդին շահակցական, անդին պաշտօնական, վերջապէս ամէնուն հանդէպ պատկառանք և ակնածանք, որոնցմով մարդս իրարու հնազանդելու կը մղէ: Ճիշդ այս սկզբունքով է որ Պետրոս Առաքեալ ցոյց կուտայ հնազանդութեան և ակնածանքի այն կապը որ ունինք իրարու հանդէպ: Բայց այսքանը չի բաւեր. մարդկեղէնէն վեր բան մըն ալ կայ, որ աւելի մեծ ոյժ մըն է: Այն է ամենատէր Աստուածը որ ըստ ամենայնի և յամենայնի կը վարէ իր իշխանութիւնը՝ երբ մեր հնազանդութիւնները կ'երթան կը միանան Աստուծոյ հետ: Նա է որ ընկերական և ընտանեկան կեանքը համաձայնեցուցած է և մեզ գործակցութեան բնական օրէնքին մէջ դրած է: Ուրեմն երբ մարդ մարդու կը հնազանդի, իր ընկերոջը չէ, այլ Աստուծոյ կը հնազանդի, որովհետեւ երբ մարդուն կը հնազանդիս, «վասն Տեառն է» կ'ըսէ Պետրոս Առաքեալը և այս «վասն Տեառն» եղած սկզբունքն է որ աշխարհի կազմակերպութեան առաջին հիմը կը կազմէ և անոր մէջ գերազանց է Թագաւորը: Զի՞ որ ընկերութիւնը կը նմանի մարմինի մը որուն զանազան մասերը թէև առաւել կամ նուազ իրենց պաշտօնները ունին, բայց համերաշխութեամբ կը գործակցին իրարու և կը հնազանդին մաքին, որ կը վարէ զանոնք և ահա՛ Առաքեալը ասոր համար է որ կ'աւելցնէ «իբրեւ Թագաւորի առաւել ունելոյ» խօսքը և կը պահանջէ ամէնէն աւելի և ամենայն իրաւամբ գերագոյն հնազանդութիւն առ Թագաւորն «վասն Տեառն» սկզբամբ: Սիրելիք, Առաքեալը նոր բան մը չէ որ կը բացատրէ մեզ, այլ մարդկութիւնը անդստին ի սկզբանէ քալած է այսպէս: Այսօր այս վարդապետութեան արդիւնքն է որ կը կատարենք. յատուկ առիթներ կ'ընծայեն մեզ տօնադարձները և այսպիսի հանդիսաւոր առիթներու մէջ առաւել իմի յայտնի գոհունակութեան ձեւեր կը գտնենք: Այդ տօներէն մէկն է կայսերական Գահակալութեան Տարեդարձը, գեղեցիկ պարագայ մըն է այս տօնը, որ անգամ մը եւս առիթ կ'ընծայէ մեզ, խնդրելու Աստուծմէ որ Երկիրը բարգաւաճի օր քան զօր Օսմ. Փառապանծ Գահուն հովանաւորութեան ներքեւ: Հայոց ազգը որ այսքան դարերէ ի վեր եկեղեցական, կրթական և բարեսիրական ու գործնական յառաջդիմութիւններ և դիւրութիւններ գտած է Օսմ. Գահուն ներքեւ, մեր մէջ եւս առաւել երախտագիտական զգացումներ կ'արթնցնէ առ Գահն Օսմանեան: Մեր սիրեցեալ Կայսրը Իր երջանկայիշատակ նախնեաց հետեւողութեամբ, հայ ազգին կրթական, եկեղեցական և բարեսիրական հաստատութեանց միշտ եղած է քաջալերիչ և հովանաւոր և Որուն Բարձր հովանիին ներքեւ մեր գործերը եւս քան զեւս զարգացուցած և յառաջացուցած ենք:

«Մաղթենք որ Ն. Կայս. Վեհափառութեան ջանքերը լինին կատարեալ, Ինքն ապրի երջանկութեամբ երկար տարիներ, Իր հպատակները վայելեն իր պատրաստած բարիքները, Անոր բարձր հովանին անպակաս ըլլայ մեր վրայէն և ինչպէս միշտ, այս գեղեցիկ տօնին առթիւ ալ կեցցէներով փառաբանութիւններ մատուցանենք. ամէն:»

Քարոզէն վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը փակեց հանդէսը Պահպանիչով: Ցետոյ բոլոր եկեղեցական և աշխարհական ներկաները եկան Պատրիարքարանի դահլիճը, ուր պատուասիրութիւններ տեղի ունեցան:

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Գոհաբանական մաղթանքի այս հանդիսաւոր արարողութենէն ետք, Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր հետն ունենալով Ա. գործակատար Արիս էֆ.ն, Կայս. Պալատ գնաց, յանուն Ազգին երախտագիտական, շնորհաւորական ու բարեմաղթական Ուղերձ մը մատուցանելու յատս Կայս. Գահոյից: Կայս. Պալատան մէջ, Ն. Սրբազնութիւնը՝ միւս Հոգեւոր Պետերուն հետ՝ ընդունուեցաւ առաջին սենեկապետ Բարձր. Հաճի Ալի փաշայի կողմէ: Քիչ ետքը՝ արարողապետ Բարձր. Ղալիպ փաշայի հրաւէրով՝ կայսերական Դահլիճ առաջնորդուեցան Ցունաց, Հայոց, Հայ-Հռոմէականաց Ս. Պատրիարքները, Բուլկարաց Էկզարքը, Բողոքականաց Ազգապետը, Ասորւոց, Մելքիթներու, Կաթոլիկ Քաղդէացիներու և Կաթոլիկ Ասորիներու Պատր. Փոխանորդները որոնք պատիւ ունեցան Վեհ. Կայսեր ներկայանալու: Հոն, ի ներկայութեան Ն. Կ. Վեհափառութեան, Ցունաց Ս. Պատրիարքը՝ ի դիմաց բոլոր Հոգեւոր Պետերուն, երախտագիտական ու բարեմաղթական Ուղերձ մը կարդաց զոր թարգմանեց Մեծ Լօղօթէթ Արիսթարքի պէյ: Վեհ. Կայսրը՝ արտայայտուած երախտագիտական ու շնորհաւորական զգացմանց համար բարեհաճեցաւ Իր Բարձր գոհունակութիւնը յայտնել և հրամայել Հոգեւոր Պետերուն որ Իր Կայսերական բարեւները հաղորդեն իրենց հոգեւոր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող ժողովուրդներուն: Հոգեւոր Պետերը Կայս. դահլիճէն մեկնեցան ջերմագին բարեմաղթութիւններ ընելով Ն. Կ. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար:

*** Կայս. Պալատէն մեկնելէ առաջ, Ս. Պատրիարքը այցելեց արարողապետ Բարձր. Ղալիպ փաշայի և Ա. քարտուղար Բարձր. Թահսին փաշայի:

*** Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը և Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքը շնորհաւորական ու երախտագիտական հեռագիրներ ուղղած են ի Կայս. Պալատ, Կայս. Գահակալութեան բարեբաստիկ տարեդարձին առթիւ:

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը, ի դարձին Կայս. Պալատէ, Բերա՝ իր բնակարանը գնաց ուր կը սպասէր Ցարութիւն էֆ. Գարամանեան որ հրաւիրեց Ն. Սրբազնութիւնը Հէյպէլի կղզի և հոն առաջնորդեց՝ յատկապէս վարձուած շոգենաւակով մը: Ս. Պատրիարքը մինչեւ վաղը առաւօտ պիտի մնայ նոյն կղզին, Գարամանեան էֆ.ի ամառանոցը, և վաղը՝ երեքշաբթի, պիտի իջնէ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, Նախագահելու կեդր. Վարժարանի Նիստին ու անկէ Պատրիարքարան պիտի երթայ:

ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆՔ

Կայս. Գահակալութեան բարեբաստիկ տարեդարձին առթիւ, երէկ գիշեր չքնաղապէս լուսազարդուած էին Ազգ. Պատրիարքարանն ու Երուսաղեմատունը. նոյնպէս, Ազգ. Հիւանդանոցը, Ս. Ցակոբայ և Գալֆաեան Որբանոցներու շէնքերը, մայրաքաղաքիս բոլոր հայ եկեղեցիներու և դպրոցներու դուռները, Պէրպէրեան վարժարանը և ուրիշ ազգ. կրթական ու բարեգործական հաստատութիւններ, նոյնպէս, ճոխ ու ճաշակաւոր կերպով լուսազարդուած էին Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանն ի Բերա, Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Արիս էֆ.ի բնակարանն ի Նշան-Թաշ, Բերայաբնակ բոլոր հայ երեւելիներու բնակարանները. նոյնպէս Պատր. Փոխանորդ Սրբազանին բնակարանն ի Սամաթիա և պետական հայ պաշտօնատարներու և ծանօթ հայ անձնաւորութեանց բնակարանները մայրաքաղաքիս ամէն արուարձաններուն ու թաղերուն մէջ, թէ՛ Պոլիս և թէ՛ Վոսփորի վրայ ու կղզիներ:— Երէկ գիշեր, Մայր վարժարանի երգեցիկ սաները Ազգ. Պատրիարքարան երթալով, ուր բազմաթիւ եկեղեցականներ ու աշխարհականներ համախմբուած էին, Կայս. Գահակալութեան բարեբաստիկ տարեդարձը տօնելու, Ն. Կայս. Վեհափառութեան ձօնուած երգեր երգեցին և բարեմաղթութիւններ կատարուեցան Թուրքերէն ու հայերէն լեզուներով: Ներկաները Փոխանորդարանի մէջ մեծարուեցան արժանաւորապէս:— Մաքրիգիւղի Տատեան վարժարանի սաներն, երէկ՝ ըստ սովորութեան՝ իրենց տեսչին և ուսուցիչներուն առաջնորդութեամբ, տեղւոյն գայմագամ պէյին ներկայանալով, երախտագիտական Ուղերձ մը կարդացին զոր խմբագրած էր Պետրոս էֆ. Կարապետեան և Վեհ. Կայսեր ձօնուած երգեր երգեցին:— Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ եւս Կայս. բարեբաստիկ Գահակալութեան տարեդարձը տօնուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ: Այս հանդէսին ներկայ էին Տնօրէն Համամճեան Յակոբ, դեր-տնօրէն Հայկազն Իսրայէլ, Որբանոցին տեսուչ Թորոսեան Նշան էֆ.ները, տեղւոյն քամիսէրը և սաները: Կը նախագահէր Տ. Վարդան Ծ. Վ. Բրուսալեան, որ Վեհ. Կայսեր համար բարեմաղթութիւններ ըրաւ, ուրկէ վերջ նախ որբերը և յետոյ որբուհիները Թուրքերէն բարեմաղթական երգեր երգեցին և երիցս «Փատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին: Տնօրէն Համամճեան էֆ.ի կողմէ ներկաները պատուասիրուեցան:— Տնօրէն Համամճեան էֆ.ի Նարլը Գափուի բնակարանը եւս չքեղօրէն լուսազարդուած և դրօշազարդուած էր:— Խասգիւղի Գալֆաեան որբանոցին մէջ եւս երէկ որբուհիներուն կողմէ, հաստատութեան մատրան մէջ տեղի ունեցան գոհաբանական աղօթքներ, ի ներկայութեան Քրիստինէ մայրապետին և քոյր Աղաւնիի ու Մարիամի:— Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն Արմենակ Փափազեան, Պետրոս Մանիկեան և Յակոբ Թոռոսեան էֆ.ները, ընկերակցութեամբ մունետիկ Շահին էֆ.ի և երգեցիկ մանուկներու, գացին Գումգաբուի ոստիկանատունը, ուր Կայս. բարեբաստիկ Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրին: Թաղին ոստիկանապետ Եուսուֆ Ճէմալ պէյ վայելուչ մեծարանքներ ըրաւ ներկաներուն: Երգեցիկ մանուկները Վեհ. Կայսեր ձօնուած երգեր երգեցին:

ԿԱՅՍ. ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Բերկրութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Իւլայի առաջին աստիճան և Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհել Ազգ. Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Վսեմ. Արիս էֆ. Ֆէսճեանի:

Հինգշաբթի օրը, Ս. Պատրիարք Հայրը՝ Արիս էֆ.ի ընկերակցութեամբ Կայս. Պալատ գտնուած միջոցին, Ա. քարտուղար Բարձր. Թահսին փաշա անձամբ Ս. Պատրիարքին հաղորդեց Կայսերական այս կրկնակ շնորհը, և Ն. Սրբազնութիւնը շնորհակալութիւն մատոյց: Արիս էֆ. եւս իր խորին երախտագիտութիւնը մատոյց՝ Կայսերական բարձր գնահատման արժանացած ըլլալուն առթիւ:

Ջերմապէս կը շնորհաւորենք Պատրիարքարանի համակրելի գործակատար էֆէնտին՝ այն պատւոյն համար որուն կ'արժանանայ՝ բարձրանալով Իւլայի Ա. աստիճանին, ստանալով միանգամայն Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան: Իր հինգ տարուան պաշտօնավարութեան միջոցին, Վսեմ. Արիս էֆ. մեծապէս գնահատուեցաւ թէ՛ Ս. Պատրիարք Հօր և Ազգ. Վարչութեան և թէ՛ ամէն անոնց կողմէ որոնք իր հետ յարաբերութեան մէջ էին: Պետական պաշտօնատանց առջեւ եւս իր վայելած համարման փայլուն մէկ ապացոյցն է կայսերական այս նոր շնորհը որուն կ'արժանանայ:

ԴԱՏԱԿԱՆ ԴՈՐԾՈՑ Նախարարութեան կողմէ պաշտօնագիր մը ղրկուած է Պատրիարքարան, Խարբերդի երեք վանքերու մասին: Այս երեք վանքերը, ինչպէս կը լսենք, վարձու տրուած են օտար միաբաններու՝ տեղւոյն առաջնորդին կողմէ: Ս. Պատրիարք Հայրը յառաջիկայ շաբթու գումարուելիք Կրօն. Ժողովին օրակարգը անցուց այս խնդիրը հարկ եղածը տնօրինելու և կարեւորը կարգադրելու համար:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ ասկէ առաջ տեղեկացած էր թէ Գողատիոյ եկեղեցիներուն մէկուն խաչերը ծախուած են: Այս վաճառուած խաչերու մասին տեղւոյն առաջնորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վրդ. Գալֆայեան բացատրական գիր մը ղրկած է Կրօնական Ժողովին:

ԱՄԱՍԻՈՅ և Մարզուանի առաջն. Տեղապահ Տ. Սահակ վրդ. Օտապաշեան իր թեմական այցելութեանց առթիւ տեղեկութիւններ տուած է Պատրիարքարան, ի մասին թեմական գործերու. ծանուցած է թէ Մարզուանի եկեղեցիին մէջ պատարագի միջոցին այլ եւս չեն յիշատակեր նախորդ առաջնորդ Սրբազանին անունը, ինչպէս դեռ սովոր էին ընել մինչեւ մէկ քանի շաբաթներ առաջ:

ԻԶՄԻՐԻ առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեան նամակով մը յայտնած է Պատրիարքարան թէ Արմաշու Ա. սարկաւագները վարդապետ պիտի ձեռնադրէ Վարագայ Խաչէն վերջ:

ԴԱՆՏԻՈՅ քահանան տեղւոյն եկեղեցիին ի նպաստ նուիրահաւաքութեան կոնդակ մը խնդրած է Պատրիարքարանէ:

ԿԵՍԱՐԻՈՅ առաջնորդ Տ. Տրդատ եպիսկ. Պալեան կը տեղեկացնէ թէ Պատրիարքարանի յանձնարարութեան համաձայն՝ Բասէնցի Պ. Երանոս Աւետիսեանը քահանայ ձեռնադրել տուած է Սանասարեան Սրբազանի: Սակայն առաջնորդ Սրբազանը կը յաւելու թէ ասկէ վերջ այլ եւս չպիտի կրնայ քահանայական ձեռնադրութիւն կատարել և հետեւաբար կը խնդրէ որ ընծայացուներ չյանձնարարուին իրեն՝ ներքին գաւառներէ: Պատրիարքարանէ գրուեցաւ իրեն թէ ներքին գաւառներու մէջ եպիսկոպոս առաջնորդի մը չգոյութիւնն է պատճառ որ հարկ եղած առնն իրեն կը ղրկուին ընծայացուներ:

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ Ս. Աստուածածին եկեղեցիին տօնին առթիւ, երէկ առտու, Թաղին քարոզիչ Տ. Վահրամ Արքեպ. Մանկունի պատարագ մատոյց և հակիրճ քարոզ մը խօսեցաւ, որով իր ինքնակենսագրութիւնը ըրաւ, սկսեալ մանկութեան հիւանդագին օրերէն մինչեւ Էջմիածնայ մէջ վարած պաշտօնները ու յետոյ Պատրիարքարանի ժողովներուն մասնակցութիւնը և Օրթագիւղի քարոզչութիւնը. Սրբազան քարոզիչը իր եկեղեցական գործունէութեան դրուատիքը ընելէ յետոյ, յայտարարեց թէ իբր քննիչ ի մօտոյ Երուսաղէմ պիտի երթայ և թէ չէր յուսար որ պիտի կարենայ ըլլալ հաշուական գործին մէջէն, որու մասին ալ կարճ տեղեկութիւն մը ըրաւ: Տ. Մանկունի Արքեպ. շնորհակալութիւն յայտնելով Թաղեցիներու կողմէ իրեն նկատմամբ ցոյց տրուած համակրութեան համար 21 տարիէ ի վեր, ուր նոյն Թաղին քարոզչութեան պաշտօնը կը վարէ, յուզուած շեշտերով հրաժեշտ առաւ, մօտալուտ մեկնումին առթիւ: Սրբազան քարոզիչը վերջացուց իր քարոզը, ջերմագին բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար:

Երէկուան եկեղեցական հանդէսին առթիւ, Օրթագիւղի Թաղ. Խորհուրդը մէկ քանի քահանայ ու դպիր հրաւիրած էր, ժամերգութեանց փայլ ընծայելու համար, որոնք, աւելորդ է ըսել, միաձայն կատարուեցան: Հրաւիրուած դպիրներն էին Գուլէբունչէմէի դպրապետ Պ. Համբարձում և Սկիւտար Եէնի մահալլէի դպրապետ Պ. Նրմադ, որ, ինչպէս յայտնի է, թունդ հակառակորդ մըն է եռաձայնի: Սակայն Օրթագիւղի եկեղեցիին մէջ երէկ կատարուած երգեցողութիւնները անգամ մըն ալ ի վեր հանեցին եռաձայնին անժխտելի առաւելութիւնները միաձայնին վրայ: Չխօսինք պատմելու փոքր միջադէպ մըն ալ, որով կը չէզոքուի Ղալաթիոյ եռաձայնի խումբին նկատմամբ մնուցուած առելութիւնը: Ղալաթիոյ եռաձայնի խումբին անդամ Օրթագիւղցի պարոն մը, որ Օրթագիւղի եկեղեցիին մէջ ալ դպրութիւն կ'ընէ, երէկ, Քարոզիչին կողմէ արգիլուեցաւ երգեցողութեանց մասնակցելու, անցեալ շաբթու Ղալաթիոյ եկեղեցիին մէջ երգած ըլլալուն համար: Ասով հանդերձ Օրթագիւղի Թաղ. Խորհուրդը պիտի փութայ Ղալաթիոյ եռաձայնի խումբը հրաւիրել գիւղին եկեղեցին, Վահրամ Արքեպ.ի մեկնումէն յետոյ: Օրթագիւղցիք ալ մեծապէս կը փափաքին ասոր: Եթէ երբեք եռաձայնի խումբը հրաւիրուած ըլլար երէկ, շատ աւելի բազմութիւն պիտի ըլլար, մինչ տաճարը լեցուած իսկ չէր, եկեղեցիին տօնը ըլլալով հանդերձ:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ առաջնորդութեան նոր ընտրութիւն կատարուած է նախորդ առաջնորդին հրաժարմամբ:

ՎԱՐՉԱԿԱՆ Ժողովները որոնք ամառնային արձակուրդի առթիւ դադրեցուցած էին իրենց նիստերը, յառաջիկայ շաբթու կը վերսկսին իրենց աշխատութիւններուն:

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը քանի մը օր առաջ պաշտօնագիր մը ղրկեց մայրաքաղաքիս բոլոր Թաղ. Խորհուրդներուն, եկեղեցւոյ կալուածներու մասին կարգ մը յանձնարարութիւններ պարունակող:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանին անուանման 20րդ տարեդարձին առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորական քարտ մը ղրկեց պուլկար գործակատար Պ. Կէշօֆի:

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Առաջնորդ Տ. Արշարունի Սրբազան, իր պաշտօնատեղին մեկնելէ առաջ, ընկերակցութեամբ Պատրիարքարանի նախկին Բ. գործակատար Ցարութիւն էֆ. Գասպարեանի, այցելեց Քաղաքապետ Րէշիտ փաշայի և ոստիկանական Նախարար Շէֆիք փաշայի:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ նորընտիր Առաջնորդ Տ. Թորգոմ Ծ. Վ. որ Պարտիզակի վարժարանի հանդէսին առթիւ հոն կը գտնուէր, այսօր Պոլիս կուգայ:

ԳՈՒԶԿՈՒՆՃՈՒԳԻ եկեղեցիին աւագերէց Տ. Կարապետ Ա. քահանայի վախճանմամբ, զգալի դարձած էր քահանայի մը պակասը: Հետեւաբար տեղւոյն բնակիչներէն ազգային մը՝ Օգսէն Մնակեան՝ դիմեց Ազգ. Պատրիարքարան տեղւոյն եկեղեցիին վրայ քահանայ ձեռնադրուելու համար: Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան հարկ եղած յանձնարարութիւնները ըրաւ յիշեալ ընծայացուին, որպէս զի հարկ եղած վկայականներով ներկայանայ՝ քահանայացուներու քննիչ յանձնաժողովին և օրինական քննութիւն անցնէ:

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Աղքատախնամը որոշեց վերահաս ձմրան առթիւ հարկ եղած ածուխը գնել այժմէն: Խորհրդակցութիւններ կատարեց նաեւ ի նպաստ Թաղին աղքատներուն Թատերական ներկայացում մը տալու համար Նոյեմբեր ամսոյ մէջ:

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ կարգադրութեամբ, Պալաթու քարոզիչ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալագեանի յանձնարարուեցաւ, որպէս զի ասկէ վերջ ստանձնէ Գարակէօմրիւկի եկեղեցւոյն հասոյթներու գանձումը, քանի որ Արմաշու Խնամակալութիւնը լուծուած է:

ՊԻԼԷՃԻԿԻ առաջնորդ Տ. Թաթուլ Ծ. Վրդ. Դուրեան Մուրատ Զայչինեբու խնդրանքին վրայ բնիկ Ալինցի և Պիլէճիկի ազգ. վարժարանին մէջ երկար տարիներէ ի վեր ձեռնհասօրէն ուսուցչութեամբ զբաղող Ղազարոս էֆ. Թորոսեանը որոշած է քահանայ ձեռնադրել տալ նոյն գիւղի եկեղեցիին վրայ և յետոյ պաշտօնի կոչել կեդրոնի եկեղեցիներէն մէկուն մէջ: Այս և Պիլէճիկի նոր գիւղցի ընծայացուի մը ձեռնադրութիւնը կատարել խոստացած է Իզմիրի առաջնորդը վերադարձին Ս. Խաչէն վերջ, երբ Ն. Սրբազնութիւնը կը լրացնէ իր թեմական այցելութիւնը: Առաջնորդ Տ. Թաթուլ Ծ. վրդ. այս շաբթու կը մեկնի իր պաշտօնատեղին:

ՍԱՓՐԻՋ արհեստաւորներու ննջեցեալներուն հոգւոյն համար ամէն տարի հիւանդանոցի մատրան մէջ Ս. Պատարագ կը մատուցուի և հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, քանի որ սափրիչները նոյն հաստատութեան նուիրած են հասութաբեր կալուածներ: Հետեւաբար առաջիկայ կիրակի Տ. Գէորգ արքեպիսկ. Երէցեան յատուկ հրաւիրմամբ պիտի պատարագէ Հիւանդանոցի Ս. Փրկիչ եկեղեցիին մէջ:

ՎԱՆԱՅ առաջնորդարանէն խնդրած են որ Սուլինայ գտնուող Վանեցի քահանան իր ծննդավայրը վերադարձուի, քանի որ հոն անհրաժեշտ պէտք կայ քահանայի մը:

ԿԱՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ Վարժարանէն, ուր հանդիսաւոր կերպով տեղի ունեցաւ երէկ շրջանաւարտներու վկայականաց բաշխումը, այս տարի Տօքթօրութեան վկայական ստացող հայ ուսանողներն են հետեւեալները, իրենց համար վիճակաւ որոշեալ վայրերով ուր պիտի պաշտօնավարեն իբրեւ Թաղապետական բժիշկ,— Տօքթ.ք՝ Մանասէ Պ. Չէվիկեան ի Խալիլ-Րահման (Երուսաղէմի սանճագ.) Խաչիկ Ս. Քափամաճեան (Գոնիայի վիլայէթին մէջ) Ցակոբ Ս. Գաշըքճեան ի Քավայիա (Շքոտրայի վիլայէթին մէջ), Ցարութիւն Ս. Վէզնէեան ի Թավաս (Այտընի վիլայէթին մէջ), Միհրան Գ. Սուճեան ի Գարապաղաճ (Գոնիայի վիլայէթին մէջ), Գէորգ Կ. Երէցեան ի Մաարաթ-իւլ-Նուման (Հալէպի վիլայէթին մէջ), Ցովհաննէս Կ. Զահրէճեան ի Ճէզիւէ (Պէյրութի վիլայէթին մէջ), Կ. Հ. Ալլահվէրտեան ի Վուլչէթրին (Գոսովայի վիլայէթին մէջ): Իսկ դեղագործի վկայական ստացող հայ ուսանողներն են՝ Հրանտ Էթմէքճեան (Պոլսեցի), Նազարէթ Քիւթնէրեան (Պարտիզակցի), Ցակոբ Արսէնեան (Օվաճըգցի), Գէորգ Թուրսարգիսեան (Մէրսինցի), Օհաննէս Անտոնեան (Պրուսացի), Կարապետ Պետրոսեան (Կեսարացի), Նշուանդ Դարբինեան (Ամասիացի) և Վահան Սիրունեան (Արապկիրցի) էֆ.ները:

—Հետեւեալին հրատարակութիւնը խնդրուած է մեզմէ.

Պալըքէսիրի ազգ. վարժարանին մանկապարտէզպանուհի Օր. Սիրանուշ Ռուկանն է, որ իր 200 օսմ. ոսկի իր կենաց ապահովագինը կտակած է ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկին, և ո՛չ թէ Մանզումէի 1881 թիւ թերթին մէջ սխալմամբ հրատարակուած «Պալըքէսիրի աղջկանց վարժարանի աւագ ուսուցչուհի Օր. Արուսեակ»ը:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Պատրիարքարանի ազգ. տրոց նախորդ հաւաքիչ Պ. Միսաք Գէորգեան՝ իր քովը գտնուած ընկալագիրներէն 901-1100 թիւերը կրող ընկալագրերու պրակը՝ իբր պաշտօնէ դադրած պահուն չը կարենալով ետ դարձնել, զանոնք այրած ըլլալը յայտարարելով, Տնտեսական Խորհուրդը հարկ տեսած է ծնգել յիշեալ հաւաքիչէն սոյն յայտարարութիւնը: Հետեւաբար հրաւէր կը կարդայ պատուարժան ազգայնոց որ եթէ երբեք իրենց քով գտնուի նոյն թիւերը կրող Պատրիարքարանի ազգ. տրոց որ և է ընկալագիր, հաճին ներկայ յայտարարութեան թուականէն մինչեւ յառաջիկայ 1908 տարւոյ փետրուարի սկիզբը յանձնել Տնտեսական Խորհրդոյ դիւանին ի Պատրիարքարան, հարկ եղած քննութեամբ իրողութիւնը պարզուելու, հաշիւները ճշդուելու և ապագայ շփոթութեանց կամ անպատեհութեանց առաջքն առնելու համար:

Տնտեսական Խորհուրդը կը ծանուցանէ միանգամայն թէ սահմանեալ պայմանաժամէն, այն է 1908 տարւոյն փետր. մէկէն ետք վերոյիշեալ 901-1100 թիւերը կրող ընկալագրերու փոխարէն եղած վճարումներն անընդունելի պիտի դատուին:

(Նիստ Տնտես. Խորհուրդի)

15 Օգոստ. 1907 Զ—Տ

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Երէկ առաւօտ, ժամ 3ին, Բերայի Աթոռանիստ եկեղեցւոյն մէջ, գոհաբանական հանդիսաւոր մաղթանքներ կատարուեցան Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազանի նախագահութեամբ, Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան բարեբաստիկ Տարեդարձին առթիւ: Ներկայ էին բարձրաստիճան եկեղեցականներ, Հայ-Հռոմէական երեւելիք և բազմութիւն ժողովրդեան: Ցաւարտ արարողութեանց, Կ.-Պատրիարքը՝ ընկերակցութեամբ գործակատար Ցովսէփ էֆ. Շէհրեանի՝ Կայս. Պալատ գնաց ուր միւս Հոգեւոր Պետերուն հետ պատիւ ունեցաւ Վեհ. Կայսեր ներկայանալու:— Երէկ գիշեր, Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանը, Բանկալթիի Ս. Ցակոբայ Հիւանդանոցը, Վիեննական Մխիթարեանց վանատունն ու վարժարանը և ուրիշ կրօնական, կրթական ու բարեգործական հաստատութիւններ ինչպէս նաեւ Հայ-Հռոմէական ծանօթ անձնաւորութեանց բնակարաններ լուսազարդուած էին պատշաճապէս:

*** Հ. Վարդան վրդ. Հացունի որ ուսուցչական պաշտօն կը վարէ Գատըգիւղի Մխիթարեան վարժարանին մէջ, Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան Աբբահօր հրամանով՝ շաբթուս Վենետիկ կ'ուղեւորի ուր հաւանաբար կարեւոր պաշտօնի մը պիտի կոչուի:

ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌ Տ. ՊԵՏՐՈՍ Ծ. Վ. ԱԲԻԼԼԵԱՆ

Պատրիարքական Փոխանորդ ընդհանուր Կաթողիկէ Հայոց, հանգեաւ ի Տէր, ի Բարիզ Մոնրուժ հիւանդանոցը, ուղեղային տագնապէ, 14 օգոստ. 1907:

Հանգուցելոյն մարմինը պիտի փոխադրուի ի Պէյրութ, Մէսաժըրիի շոգենաւով, թաղուելու համար ի Լիբանան իր նախնեաց քով: Ցիշեալ շոգենաւը չորեքշաբթի երեկոյ և կամ հինգշաբթի առաւօտ Կ. Պոլսէն պիտի անցնի. ուստի բարեկամք և ծանօթք առիթէն օգտուելով կրնան իրենց ցաւակցութիւնը յայտնել հանգուցելոյն եղբօր Լեւոն էֆ.ի և մօրեղբօր Գեր. Հ. Արսէն Աբէլեանի որոնք նոյն շոգենաւով յուղարկաւոր կ'երթան մինչեւ Լիբանան:

ԲՈՒՐԲԱՆ առեւտրական շաբաթաթերթի 31րդ թիւը հրատարակուեցաւ հետեւեալ բովանդակութեամբ.— Մաղթանք (Խմբագրական).— Տեղեկագիր.— Վաճառականի մը դիտողութիւնները.— Առեւտրական Թղթակցութիւն.— Ի՞նչ է Վօլֆրամը, Մօլիպտէնը.— Թրքահայոց հին վաճառականութիւնը.— Դասընթացք իտալերէն առեւտր. լեզուի.— Դրամական Քրոնիկ.— Առեւտր. Քրոնիկ:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 1 սեպտ.— Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ Բարիզի օսմ. դեսպանատան մէջ շքեղ ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ: Դեսպան Մունիր փաշա ընդունեց Բարիզի օսմ. գաղթականութեան երեւելիները և դիւանագիտական ու քաղաքական ասպարէզին պատկանող բազմաթիւ անձնաւորութիւններ: Ընդունելութիւնը ժամ 2էն մինչեւ 9 տեւեց: Դեսպանատունը չքեղապէս լուսազարդուած էր՝ օսմ. դրօշին գոյնը ներկայացնող ելեկտրական լամպարներով:

ՑԷԹԻՆԷ.— Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ Նիքոլա իշխանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ն. Կ. Վեհափառութեան: Օսմ. դեսպանը շնորհաւորական ընդունելութիւն մը կատարեց: Իշխանին թիկնապահ Բէնհովիչ հազարապետը և Սեւ Լերան կառավարութեան կողմէ նախարար Պ. Թոմանովիչ շնորհաւորութեան այցելութիւն տուին օսմ. դեսպանին: Բոգորիցայի ու Ցուլչինեայի Օսմանցիները բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին համար և շնորհաւորական այցելութիւն տուին նոյն քաղաքներու օսմ. հիւպատոսներուն:

ԼԱ ՀԷ.— Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան Տարեդարձին առթիւ, Դեսպանախորհուրդին օսմ. պատուիրակները Օթէլ տէ Տէօ Վիլ մէջ շքեղ երեկոյթ մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան միւս տէրութեանց պատուիրակները և Հոլանտայի երեւելիները:

ԲԱՐԻԶ.— Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Մայրագոյն Արեւելքի մասին անգլեւռուսական համաձայնութիւնը շաբաթ օրը ստորագրուած է: Ռուս լրագիրները շատ գոհ են այդ համաձայնութեան համար:

ՄԱՐԻԷՆՊԱՏ.— Անգլիոյ Թագաւորը, երէկ գիշեր, մեծ հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցաւ Վիեննայի ֆրանսական դեսպան Պ. Քրոզիէ:

ԲԱՐԻԶ.— Այսօրուան հրապարակը լաւագոյն պայմաններու մէջ կատարուեցաւ. Դրամագլուխները առատ էին և «ռէնթ»ները շատ գներն եղան: Բոլոր արժեթուղթերու գիները բարձր փակուեցան: Օսմ. Միացեալը շատ հաստատուն էր և 94,27էն 94,85ի բարձրացաւ: Րումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերը 167 էին և Օսմ. Պանքան՝ 685: Միջազգային արժեթուղթերը ըլլանուած էին, մանաւանդ ռուսականները, որոնք մէկ «բուան» շահեցան՝ այսինքն հարիւրէն հինգ սանթիմը 87,20էն 80 եղաւ: Վարկի հաստատութեանց բաժնեթուղթերն ալ բարձրացան. Բրէտի Լիոնէ՝ 1177: Րիօ Թինթօ 1854էն 1885ի բարձրացաւ: Լոնտոնի Սակարանը շատ հանդարտ, սակայն Նիւ-Եորքէն առնուած հեռագիրներու վրայ, որոնք բուսական հաստատուն հրապարակ մը ցոյց կուտային, ամերիկեան արժեթուղթերը լաւագոյն հաշուեներով փակուեցան:

—Ֆրանսայի Նախարարները, Պ. Ֆալիէռի նախագահութեամբ երկու անգամ գումարուելով, Ալճէզիրասի որոշմանց մասին խորհրդակցութիւններ կատարեցին:

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— Զանզիպարի էմիրը, երէկ, Մարսիլիա ժամանեց գերմանական [illegible] շոգենաւով. ընդունուեցաւ գերման հիւպատոսին կողմէ. այսօր Բարիզ կ'ուղեւորի և վաղն ալ Լոնտոն:

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Սթէօսէլ և Ֆօք զօրավարներուն դատը նորէն յետաձգուեցաւ, վասն զի Սթէօսէլ զօրավարին կնոջ մէկ աղերսագրին վրայ, որոշուեցաւ լսել հարիւր քսան վկաներ, որոնք հիմա Մայրագոյն Արեւելք կը գտնուին:

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Պ. Իզվոլսքի Պերլին և Քարլսպատ ուղեւորեցաւ:

ՀՌՈՄ.— Նովարայի մօտ մեծ եկեղեցին փլաւ: Կը վախցուի թէ մէկ քանի զբօսաշրջիկներ փլատակներու տակ մնացած ըլլան:

ՄՈՍԿՈՒԱ.— Երէկ հոս քօլէրայէ մէկ դէպք պատահեցաւ:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈԼԷՃ
ԱՅՆԹԱՊ, ԼԲ. Տարի

Գոլէճական տարին կը սկսի Սեպտ. 11, 1907: Մուտից քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Սեպտ. 6էն (Ուրբաթ) մինչեւ Սեպտ. 11 (չորեքշաբթի): Մուտից քննութեան համար մասնաւոր վճարում մը կ'ընէ իւրաքանչիւր նոր ուսանող: Այս վճարուած դրամը ուսանողին թօշակին կը հաշուուի, եթէ ան շարունակէ գոլէճական ընթացքը, և եթէ մուտի քննութիւնները տայ կանոնաւոր ժամանակին: Եթէ ոչ՝ վճարուած դրամը ետ չդարձուիր: Գոլէճը մտնել ուզող ուսանողներ պարտին կատարելապէս պատրաստ ըլլալ քննուելու բոլոր այն դասերուն մէջ որոնք վար են դասերէն այն կարգին ուր մտնել կը փափագին: Բոլոր մուտից քննութիւնները աւարտելու են Սեպտ.ի մէջ, և ուսանողներուն թոյլ չտրուիր սկսիլ իրենց դասերուն մինչեւ որ անոնց մուտից քննութիւնները չաւարտին: Հայերէն չգիտցող ուսանողները կրնան նոյն քննութիւնները տալ Արաբերէն, Ցունարէն կամ Թուրքերէն լեզուներով: Այս տարի առաջին անգամ ըլլալով, Արաբերէն ալ պիտի ուսուցուի: Արաբերէնի նօթնիկրորդ կարգը մտնելու համար ուսանողին կը պահանջուի գիտնալ խօսիլ հասարակ լեզուն, ծանօթ ըլլալ Արաբերէն լեզուի քերականութեան (սարֆ) և համաձայնութեան (նահվ), և կարենայ Արաբերէն պարզ շարադրութիւն ընել: Ուտելիքի եւայլնի համար տարեկան 8 օսմ. ոսկի, ուսուցման՝ 3 և 2 օսմ. ոսկի: Աւելի տեղեկութիւն և Գոլէճի ձրի յայտագիր ստանալու համար դիմել առ Տնօրէն Գոլէճին, Ճ. Ի. Մէրիլ, Այնթապ: 8—4

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

Վարժարանս իր 20րդ տարեշրջանին 7 շրջանաւարտներ ալ հանեց։ 21րդ տարեշրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։

Ուսանողի մը տարեկան թոշակն է 12 լիրա օսմ., որուն կէսը կանխիկ վճարելի, միւս կէսն ալ մարտ ամսոյ սկիզբը՝ նոյնպէս կանխիկ։ Միանգամ համար վարժարանական մուտքի դրամ կ'առնուի ½ լիրա օսմ.։

Վարժարանիս մէջ զուտ տոհմային կրթութեան հետ, կ'աւանդուին նաև Ընդարձակ Կրօնագիտութիւն հայերէն, օսմաներէն, գաղղիերէն և անգլիերէն լեզուները կանոնաւորապէս և խօսկավարժութեամբ. բնական և չափական գիտութիւններ՝ ընդարձակօրէն և գործնական կերպով. եկեղեցական Ընդհ. պատմութիւնք. Գծագրութիւն (սեւ գրիչ և հնագաներկ), Իրաւագիտութիւն, Համարակալութիւն. այս ճիւղին մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն ալ կը տրուի առեւտրական ծանօթութեանց աւանդման, և այլ ուսմունք ըստ վարժարանիս ծրագրին։

Վարժարանս ունի ինն ուսուցիչներ և կառավարիչ մը, որոնք են գիշերօթիկ են, և ձեռնհաս իրենց աւանդած ճիւղերուն մէջ։

Առողջապահութեան դասը կ'աւանդէ վարժարանիս յատուկ բժիշկը, որ վկայեալ է Պէյրութի ֆրանսական վարժարանէն, և շաբաթը երկու օր ևս մասնաւորապէս կ'այցելէ՝ ուսանողաց առողջական վիճակը քննելու համար։

Վարժարանիս ծրագիրը՝ որուն մէջ մանրամասնուած է ամէն կանոններն ու պայմանները, ձրի կը ղրկուի փափաքողաց։ 5—4

Կեսարիա ՏՐԴԱՏ ԵՊՍԿ. ՊԱԼԵԱՆ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Բոլոր պայմանագիրներու եւ մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրներ։

Բոլոր պայմանագիրներու և մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները անհատաբար ենթարկուած են Թիւ 85ի 9րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած դրոշմատուրքին, այսինքն 10 փարա 40էն սկսեալ մինչեւ 100 ղրուշի համար, և 20 փարա՝ 100 ղրուշէն վեր գումարներու համար։ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը տեղեկացած ըլլալով թէ բազմաթիւ պայմանագիրներ Դրոշմատուրքի Օրէնքին ենթարկուած չեն, ստիպուած է զանցառուներուն նկատմամբ դատական հետապնդում կատարել և 38րդ յօդուածին համաձայն տուգանքները գանձել, դրոշմաթուղթէ զուրկ իւրաքանչիւր ստացագրէ 150 կամ 250 ղրուշ, փակցուելիք 10 կամ 20 փարա դրոշմաթուղթին համեմատ։ Վարչութիւնը այս առթիւ հարկատուներուն կը յիշեցնէ Դրոշմատուրքի Օրէնքին 50րդ յօդուածին տրամադրութիւնները, որոնց համաձայն, զանցառուներէն գանձուած տուգանքներուն կէսը պիտի տրուի օրինազանցութիւններ իմաց տուող տեղեկատուին։ Վարչութիւնը կը զգուշացնէ այն անձերն, որոնք առանց կրնան գալ պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները առանց դրոշմաթուղթի ձգելէն, միեւնոյն ատեն ուշադրութիւն հրաւիրելով այն անձերու շահուն վրայ զորս ունին պայմանագրի տէրերը, եթէ տեղեկութիւն տան դրոշմաթուղթէ զուրկ ստացագիրներու մասին։ Վարչութիւնը միեւնոյն ատեն կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները կանխաւ ու ամբողջովին ենթարկել պարտաւոր դրոշմի, %ին 5 զեղչով։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստ. 1907 30—5

* *

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ՀԱՄԱՐ «ՎԻԶԱ»

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութիւնը հարկատուներուն դիւրութիւններ ընծայելու համար Դրոշմատուրքի Կանոնագրին գործադրութիւնը և այդ օրինական տրամադրութեանց կիրառման մասին ամէն անստուգութիւն փարատելու նպատակաւ, դրոշմատուրքի մասին վիզա մը հաստատած է։ Դրոշմատուրքի վիզան կը կատարուի՝ թուղթին վրայ նշանակելով տեսնուած ըլլալը, ինչ որ 2 ղրուշ դրոշմատուրքի ենթակայ է՝ վիզայի օրուան թուականով. նաեւ յիշատակութիւն մը պէտք է կատարուի թէ քննուած թուղթերը կանոնաւո՞ր են դրոշմատուրքի տեսակէտով։ Դրոշմատուրքի վիզայի կրնան ենթարկուիլ այն ամէն թուղթերը, որոնք դրոշմատուրքի օրէնքի մասին ո և է թերութիւն չունին։ Հետեւաբար հարկատուները գլխաւորաբար կրնան սա գրութիւնները ներկայացնել, ձեռակերպութիւնները կատարուելու համար.— 1. Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած ու չստորագրուած գրութիւնները։ 2. Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած և ստորագրուած ու օրինապէս դրոշմաթուղթ փակցուած ամէն գրութիւն։ 3. Օտար երկիրներէն և դրոշմատուրքի օրէնքը չգործադրուած այն վայրերէն եկած գրութիւններ, որոնք թէեւ օսմ. դրոշմաթուղթ չեն կրեր՝ բայց Թուրքիոյ մէջ տակաւին չեն սկսած գործածուիլ։ 4. Օտար երկիրներէն և դրոշմատուրքի օրէնքը չգործադրուած այն վայրերէն եկած գրութիւններ, որոնք օրինական դրոշմաթուղթ կը կրեն։ 5. Դրոշմատուրքէ զերծ գրութիւններ։— Թիւ 1 և 3 հատուածներուն մէջ յիշուած գրութիւններուն վիզայի գործողութիւնը կը կատարուի դրոշմատուրքին գանձուելէն, փակցուելէն ու ջնջուելէն յետոյ։ Թիւ 2, 4 և 5 հատուածներուն մէջ յիշատակուած գրութիւններուն վրայ վիզայի գործողութիւն կատարուած ըլլալը կը նշանակուի, գրութիւնները քննուելէ յետոյ միայն։ Դրոշմատուրքը վիզա ընելու գործողութիւնը, 1323 յուլիս 19/1907 օգոստոս 1էն սկսեալ, Օսմ. Թղթատարական ճիւղին դիմաց Վիթալիս խանը գտնուած Դրոշմաթուղթի Տնօրէնութեան գրասենեակին մէջ կը կատարուի։ Ցառաջիկային, այս գործողութիւնը պիտի կատարուի նաեւ Թուրքիոյ ուրիշ կարեւոր կեդրոններուն մէջ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

1/19 օգոստոս 1907 30—7

* *

Ազդ.—1891 ապրիլ 15/27 թուակիր կայս. հրամանագրին ԺԴ. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, պայմանաժամը 1890 սեպտ. 1/14ին աւարտող քուբոնները, որոնք կը վերաբերին 1890ի 4% Բրիօրիթէ փոխառութեան պարտաթուղթերուն, եթէ մինչեւ 1907 սեպտ. 1/14 չներկայացուին գանձուելու համար, Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան։

Կ. Պոլիս 1 յունիս 1907

* *

1881 դեկտ. 8/20 թուակիր Կայս. հրամանագրին Ե. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, օսմ. Քոնվէրթի փոխառութեան պարտաթուղթերու քուբոնները, որոնց պայմանաժամը կ'աւարտի 1907 սեպտ. 1/14ին, եթէ մինչեւ 1/14 սեպտ. չներկայացուին, Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան։ 13—13

Կ. Պոլիս 1 յունիս 1907

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.— Թէմէթթիւ 4% Բրիօրիթէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1907 օգոստոս 1/14էն սկսեալ, այդ թուականին պայմանաժամը աւարտող Թիւ 29 կտրոնին ինչպէս նաեւ անցեալ յուլիս 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի ելած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոններէն։ Ի փոխարէն այդ կտրոններուն և պարտաթուղթերուն, ընկալագիր մը պիտի յանձնուի անոնց տէրերուն, որ, չըրջաբերութեան հանուած թուականէն մինչեւ տասը օր յետոյ պարտի ներկայացուիլ Օսմ. Կայս. Պանքայի սնտուկը, Ղալաթիա։ 13—12

Կ. Պոլիս, 3 օգոս. 1907

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս նպատակն է իր ուսանողներուն տալ գործնական կեանքի պահանջումներուն համապատասխանող հիմնական և առողջ դաստիարակութիւն մը։ Բնիկ և Ամերիկացի ուսուցչական խմբին վրայ աւելցած է Զուիցերիացի ձեռնհաս ուսուցիչ մը՝ մասնաւոր ոյժ տալու համար նաև ֆրանսերէն լեզուին։

Աշակերտները կը վայելեն բժշկական և ընտանեկան կատարեալ խնամք վարժարանին մասնաւոր բժշկին, գիշերօթիկ հինգ ուսուցիչներու անմիջական հսկողութեան և Տիկին Զէմպըրսի մայրական հոգածութեան տակ։

Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 4ին (Ն. Տ.) Դշ.։ Գիշերօթիկներուն տարեթոշակն է 16 օսմ. ոսկի, որուն կէսը վճարելի է սեպտ.ին սկիզբը, իսկ մնացեալը՝ յունուարի մէջ։ Գործնական երաժշտութեան դասին համար կը պահանջուի տարեկան 1½ ոսկի։

Թէ՛ հին և թէ նոր աշակերտներ, եթէ կ'ուզեն Հայտար Փաշայէն Իզմիտ կէս գինով ճամբորդել, պէտք է դիմեն Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի և իրենց անունները արձանագրել տան մինչեւ օգոստոս 17/30։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բիթի կամ վարժարանիս Պոլսոյ գործակատար Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի, Պոյաճը-Հանը, Կ. Պոլիս, և կամ Տնօրէնութեան, Պարտիզակ։ 20—11

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՐԱՆՆԿԱՒԹ

51ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս կը բացուի 3/16 սեպտ. 1907, միեւնոյն ուղղութեամբ և ծրագրով։

Վարժարանս ունի արդի երկրորդական դպրոցներու (Ecole secondaire moderne Realschule) ծրագիրը, միջավայրիս պէտքերուն յարմարցուած։

Լեզուներ.— Հայերէն, Տաճկերէն, Գերմաներէն, Գաղղիերէն, Անգլիերէն։

Գիտութիւններ.— Ուսողական, բնագիտական, բնապատմական, պատմական, (կ'աւանդուին Գաղղիերէն և Գերմաներէն լեզուներով)։

Առեւտրական.— Աշխարհագրութիւն, հաշուակալութիւն, Թղթակցութիւն) Գաղղ., Գերմ. և Անգղ.)։

Ուսուցիչք.— Ներքին և արտաքին 22 ուսուցիչ կը դասախօսեն։

Նորաւարտ աշակերտաց ընդունելութիւնը կը սկսի օգոստոս 17էն, ամէն օր մինչեւ կէսօր։

Հ. ԳԷՈՐԳ Վ. ՓԱՆՋԻԿԵԱՆ
Վարիչ Վիեն. Մխիթ. վարժարանի 10—4

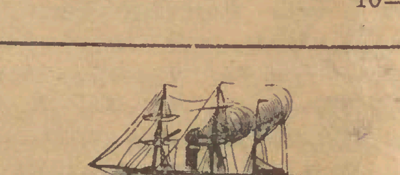

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՓԱՍՈՒԹ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Սեպտ. 2ին, Թրիժի, Մարսիլիայէն
Սեպտ. 9ին, Սիրֆասի, Սեւ ծովէն
Սեպտ. 10ին, Անադոլի, Մարսիլիայէն
Սեպտ. 16ին, Մինկրէլլի, Սեւ ծովէն
Սեպտ. 17ին, Իմէրէթի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 4ին, Թրիժի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովօրոսիսք
Սեպտ. 10ին, Սիրֆասի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։
Սեպտ. 10, Անադոլի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում
Սեպտ. 17ին, Մինկրէլլի, ուղղակի Մարսիլիա
Սեպտ. 18ին, Իմէրէթի, Սեւ Ծով։

Ա կարգ Օտէսայի համար 200 ֆր
» » Մարսիլիայ » 160 »
Բ » Բօրէգի » 150 »
» » Մարսիլիայ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։

15 50—7 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ԻԼԱՆ
Շէհր Էմանէթինէն

Էվվէլճէ իլան օլունտուղը իւզրէ Տէրսաատէթ վէ պիլատը սէլէսէտէ պուլունան զօգագ լէվհալարընըն էմայէ օէնիլէն նումունէսի մանֆուզ ճինստէն օլմագ իւզրէ պէհէրի 21 ղուրուշ 15 փարա վէ մէպանի իւզէրինէ թաալիգ օլունաճագ նումէրօնըն թէք բագամլըսը 1 ղուրուշ 26 վէ չիֆթ բագամլըսը 2 ղուրուշ 26 վէ իւչ բագամլըսը 3 ղուրուշ 26 փարատա թալիպի իւզէրինտէ օլուպ թէգարրուր իտէճէք պէտէլ նիւսապինտէ կէօրիւլտիւ հալտէ իհալէի էվվէլիէսի ադըսթօսըն եիրմինճի վէ իհալէի գաթիէսի տախի եիրմիքինճի կիւնինէ թէմատի իտիլմիշ օլտուղընտան թէնզիլի իլէ թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աղչէլէրինի միւսթասհիպէն Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունըր։

15 աղըսթօս 323 3—3

* *

Տէվաիրը պէլէտիէ թանզիֆաթ հայվանաթը մէքիւլաթը իչիւն 1323 սէնէսի Թէշրինի էվվէլի իպթիտասընտան իթիպարէն պիր սէնէ միւտտէթ զարֆընտա Թախմինէն 550,000 գըեյի ճէտիտէ գատար լուզում կէօրինէճէք արփա իլէ 7000 ճէտէմ գանթարա գատար մուգթազի սամանըն չիմտիտէն միւնագասասընա իպթիտար օլունտուղընտան վէ Թէգարրուր իտէճէք ֆիաթ հատտը լայըգտա կէօրիւլտիւ հալտէ իհալէի էվվէլիէսի ճումատա իրթէսի կիւնիւ իհալէի էվվէլիէ վէ գըրգ սէքիզ սաաթ սօնրասա իհալէի գաթիէսինին իճրասը մուգարրէր իտուկինտէն իթաւսա թալիպ օլանլարըն նիւզտէ օն նիսպէթինտէ թէէմինաթ աղչէլէրինի միւսթասհիպէն Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ իլէճէլէրի իլան օլունըր։

Ֆի 14 աղըսթօս 322 3—3

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՏԱՊԱԶԱՐ

Հայուհեաց վարժարանին նպատակն է Հայ աղջիկներուն տալ լուրջ դաստիարակութիւն մը՝ զարգացած և բարեկիրթ տանտիկիններ և դաստիարակութեան գործին օժանդակներ պատրաստելու համար։ Վարժարանին տեսչութիւնը աշակերտուհիներուն ֆիզիքական, իմացական և բարոյական զարգացումը միշտ խղճամիտ հոգածութեան առարկայ կ'ընէ։ Բնիկ և ամերիկացի 12 ուսուցիչներէ կազմուած ուսուցչական ձեռնհաս խումբ մը կ'աւանդէ Թուրքերէն, հայերէն, անգլիերէն և ֆրանսերէն լեզուները, ինչպէս նաեւ բնական, իմաստասիրական, չափական և այլ գիտութիւններ։ Մնայուն կարուհի մը կ'աւանդէ ձեռագիտութեան, կարի և ձեռագործի դասերը։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է հատուցանել տարեշրջանին սկիզբը, և կէսը Ծննդեան արձակուրդին։ Դաշնակի և երգեհոնի համար կը պահանջուի 5, 3 և 2½ օսմ. ոսկի, դասաւանդութեան թիւին համեմատ։ Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 11ին (Ն. Տ.) չորեքշաբթի իրիկունը։

Աւելի տեղեկութեանց համար խնդրել վարժարանին յայտագիրը, կամ դիմել Մր. Բիթի, Պոյաճը Հանը, Կ. Պոլիս, կամ գրել Տոքթ. Ս. էֆ. Գավաֆեանի, ատենապետ խնամակալութեան, Ատաբազար։ 15—8

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆ
Société Producterr du France, Péra
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՊԷՐԱ

Ամենաբարձր գնահատումներու արժանացած զանազան ցուցահանդէսներու մէջ։

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամենէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժէրիական հողի յատուկ տունկերով։ Իր կազմին ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առտուն մէկ բաժակ կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարեբար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելիին շնորհիւ՝ մարդուս սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդը զերծ կը մնայ։

Ծանօթ.— Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառականութիւնը կեղծած ըլլալնուն, Ամէր Բիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներէ միայն գնել, որպէս զի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջել որ շիշերը Ինքնատ Փաբրիքանի դրոշմը կրեն։

Միակ ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ։

Պ. Պ.

Բ Պոնոմի Ղալաթիա
Ա Ռեքքիա »
Էքօնոմիք Գօօբէրաթիվ Ղալ., Բերա եւ Գատըգիւղ
Ռօզարիօ Սիւսմէ Ղալաթիա
Բարատօբուլօ եւ Մէլէթիատիս »
Ժ Սթավրօբուլօ »
Սթավրօբուլօ Եղբարք
Քօթթաքի Եղբարք
Վէնսան Գասապեան (դեղվճ.) Կ Պոլիս
Մէհմէտ Քեազիմ
Տ Միգիքի որդի եւ Ընկ
Մ Մէգիքի
Թ Լինօ
Պ Նէֆէրեան
Ժ Վօնթիզիանօս եւ Ընկ.
Էմիլ Լաննըրիօլ Բերա
Տէմէթրաքօբուլօ եղբ. ք եւ Ընկ
Թ Սաւրենեան Բերա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա
Պօն Մարշէ Բերա
եւլն եւլն եւլն. 50—34

ՌՕՊԷՐԹ ՔՈԼԷՃ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 5/18ին։ Կարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձացուած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանիս մասնաւոր բժիշկը՝ ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաև վարժարանիս ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ շէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։ 25—14

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սեֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլ խան, Հէզա փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, Մահմուտիէ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պահչէ Գաբու, Քրամուէյլի ճամբան, Թ. 40, Մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Ի. Սաաքք, Շէյխ Իսլամ խան, Պահչէ Գաբու Թիւ 10։
Պոլիս, Ալթը պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլեանց, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անտօնօփուլօս շուկայի հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա, Մօտա ճամբան։
Պէյօղլու-զատէ, Մ. Ա. Տէմարքէ։
Բերա, Մահմուտիէ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօտորօս Իոանիտէս, նաւակատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէյօղլու-զատէ ճամբայ, Թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէյնարք, Թ. Սոմմարիպա։
Մեծ Կղզի, Րէօպալ էֆ.։
Սամաթիա, Մ. Ս. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատւոյ վկայական և չքնաղ մետալ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա	1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։ 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց։
Ղալաթա	1. Սինկէր խան Թիւնէլի առջեւ։ 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս	1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։ 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար	Չարշը Պօյու, Թիւ 120։

Դասերը և նորագութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատունն կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Ցիւզ Օղլուի առջեւ։ 16 50—20

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տինօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Սլէքթ	3607	Տամինօ	938	Հինտու	3720	Մոզանօ	3557	Տիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթիոքօ	2277	Տրոքօ	1713	Հումպէց	595	Մոնթէպէլլօ		Սպէրօ	1203
Պառանօ	1332	Տրինամօ	504	Իաքօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պարսաւինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտաքօ	5140	Նէրօ	1433	Թ. Ուիլսոն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օսիս	4100	Թոքիօ	3327
Գէյլօ	1371	Էչսքօ	1841	Քոլէօ	1053	Օթէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գոլիքօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլըմպօ	2307	Օրլանտօ	1535	Օւրպինօ	242
Գաբէօ	1244	Ֆինլանտա	1828	Քաշմօ	1700	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գոզօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Պօլօ	510	Վոլօ	1282
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէօնթօ	2272	Րէմալտօ	3329	Վ. Ուիլսոն	2391
Սուէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Խէտալ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լօրէնցօ	3191	Րոլլօ	613	Զէնօ	1200
Գոնկօ	2905	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թորօ	
Գորտօ	895	Կըտանօ	1695	Մարէնկօ	1?73	Րօզալինտ	136	Մալօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հաս հասած են.

Վիկօ շոգենաւը, նաւապետ Հարպօրտ, ամսոյ 3ին։

Թորիօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրն, ամսոյ 23ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22 24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—11

ՊԱԼՔԱՆ
Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ Ֆրք. 9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն։ 50—18

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Ղալաթիա, Տէօյիչէ Օրիենթ Պանքի կից, Սինասոն խան

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (170)

ԺԻՒԼ ՄԷՐԻ
Գեղանի Կոմսուհիի Մը Արկածները

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

ԺԲ.

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՀԱՍԱԾ ԷՐ

Այդ խօսքերէն կը զգացուէր որ երկու եղբայրներէն իւրաքանչիւրը չափազանց զայրացած էր և բուռն փափաք մը կը զգար նախատելու այդ կինը, երեսին տալու իր խարդախութիւնը ու պատժելու... ո և է չարչարանքով պատժելու։

—Ի՞նչ պիտի ընես հիմա։

—Կ'ուզեմ որ Ժէրմէն արտասուէր, հեծկլտար, իմ ոտքերուս տակ քաշքրտուէր և վախնար ինէ...

—Այո՛, այո՛, ես ալ փափագ կը զգամ մեռցնելու այդ աղջիկը։

Պահ մը լռութիւն տիրեց։ Երկու եղբայրները սոսկումով իրարու երես նայեցան։ Կարծես իրարու միտքը հասկցած ըլլալով, իրենց ունեցած միեւնոյն մտածումէն կը սոսկային... Իսկոյն բաժնուեցան... Լօրան յամրաբար դուրս ելաւ սենեակէն, առանց բառ մը զրուցելու։

Միշէլ նոյն իսկ չտեսաւ իր եղբօր մեկնումը, որովհետեւ այդ միջոցին գացած էր պատուհանը բանալ ամբողջովին. իր հրատոչոր ճակատը ցուրտ հովուն յանձնեց, որուն յորձանքները պահ մը շրջապատեցին զինքը։ Հանդարտած, պատուհանը գոցեց նորէն։ Եւ ահա, դիպուածաւ, փոքր կարասիի մը վրայ աչքերը հանդիպեցան լուսանկարի մը, որուն ակամայ նայուածք մը ուղղեց։ Ժէրմէնի լուսանկարն էր ան, այնքան գեղանի, վտանգաւոր ու ցանկալի Ժէրմէնի, և որուն ժպիտը կը նշանակէր. «Քեզ կը սիրեմ։»

Լուսանկարը գետին նետեց և կատաղութեամբ կոխոտեց զայն... յետոյ վեր առաւ... Արիւնը կախկղացաւ այդ պատառոտուն խաւաքարտին հանդէպ, իբր թէ նոյն ինքն Ժէրմէնի մարմինը, Ժէրմէնի գեղեցկութիւնը ըլլար ան... Միշէլ անոր մէջ կը փնտռէր իր սիրած կնոջ դիմագիծերը և զոր կը սիրէր տակաւին... Այդ այլայլած դիմագծերուն վրայ արցունքներ կը տեսնէր... ժպիտը հեծկլտուքի փոխուած էր...

Այն ատեն Միշէլ մրմնջեց.

—Ներողութի՜ւն, ներողութիւն...

Լօրանի սենեակին մէջ ալ, այդ պահուն, միեւնոյն փոթորկալից տեսարանը կը պարզուէր... Քառորդ ժամ մը յետոյ, առանց իրարու բան մը ըսելու, Ռօւաեօմօնթէն մեկնեցան երկու եղբայրները։ Հովտին մէջէն սկսան յառաջանալ, որ ձիւնի միօրինակ քօղով մը ծածկուած էր։ Ձիւնը այնքան թանձր էր որ արդէն իսկ Միշէլ ու Լօրան կրնային իրարու քովէ քալել, առանց իրարու ձայն լսելու և զիրար տեսնելու։ Ո՞ւր կ'երթային անոնք և ինչ նպատակի կը դիմէին։ Ատելութեա՞ն մը գոհացում տալ կ'ուզէին թէ մէկը պատժելու մտադիր էին։ Լօրան դէպ ի Կորա-ս-Քատօ՞ կ'երթար։ Միշէլ դէպ ի Քօմպ-օ-Տա՞մ կ'ուղղուէր։ Եւ կամ թէ երկուքը մէկանց Մուլէն-Ժօլի՞ կ'երթային։ Չէ՞ր կրնար ըլլալ որ Ռօզ-Լիզօնը հետապնդէին իրենց ատելութեան գոհացում տալու համար։ Ժէրմէնէ վրէժ լուծելու նպատակով ճամբայ ելած էին թերեւս։

ԺԳ.

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Սիպուլօ, տնակէն հեռացած միջոցին, կոմսը կը քնանար իր թիկնաթոռին մէջ, վառարանին մօտ։ Սենեակին մթնոլորտը տաք ու ծանր օդով մը ճնշուած էր։ Երկար ատեն կոմսը քնացաւ ծանր ու խռովեալ քունով մը։ Մերթ իր մատները կ'երթային ծունկերուն վրայ և այն ատեն հառաչներ կը թափէին բերնէն, տարտամ խօսքերով խառնուած։ Արդարեւ, կոմսն ալ մտացնորութեան ենթակայ էր այդ միջոցին։ Ռօզ-Լիզօնի կեանքը աղջամուղջի պէս կը ցցուէր ծերունիին աչքերուն առջեւ, ճիշդ այն պահուն երբ նորատի աղջիկը, կողովը թեւին վրայ, բուրդէ կրկնոցին և կնգուղին մէջ պատսպարուած, հրաժեշտ առած էր իրմէ, գիւղ երթալու համար։ Քանի մը քիլոմէթր ճամբայ կտրել մեծ ուղիին եզերքը կամ անտառներու ճամբաներուն մէջ՝ շատ բնական բան մըն էր և այնքան քիչ վտանգ կ'ընծայէր որ հիւանդին միտքը կասկած չէր ունեցած այդ մասին։ Սակայն կարգ մը երեւակայութիւններ տաքտամ նախազգացումներ կ'ունենան իրական ու մօտալուտ աղէտներու մասին։ Հակառակ անբացատրելի ըլլալնուն, այդ նախազգացումները գոյութիւն ունին։ Արդ, իր աղջկան նկատմամբ բուռն սէր մը տածելով հանդերձ՝ ո և է վախ ու թաքուն մտածումէ զերծ էր կոմսը։ Բայց յանկարծ անհասկնալի մղձաւանջ մը ունեցած էր հիւանդը։ Երազին մէջ կոմսը կը յառաջանար Լիզօնի ետեւէն, օդային քայլերով, անշշուկ ու թռչունի, ինչպէս կ'ըլլայ երազներու մէջ, վտանգներն ու խոչընդոտները և նոյն իսկ ճամբու քարերը հեռացնելու համար։ Կոմսն իր աղջկան կ'ըսէր. «Մի՛ վախնար։ Խոստացած եմ քու վրադ հսկելու։»

Ռօզ-Լիզօն լսելու երեւոյթ չունէր։ Կոմսն անդադար կը կրկնէր իր խօսքը, բայց նորատի աղջիկը կը շարունակէր ճամբուն երկայնքը յառաջանալ, առանց բան մը հոդ ընելու և իր հօր ներկայութիւնը նշմարելու։ Քանի մը վայրկեանէն կոմսը տեսաւ որ միայն ինք չէր որ կը հետեւէր Ռօզ-Լիզօնի։ Ուրիշ մէկն ալ սկսած էր պտտիլ նորատի աղջկան շուրջը. ընդհուպ ուրիշ մըն ալ եկաւ... Այդ մարդիկը մռայլ դէմքեր և մարդասպանի աչքեր ունէին, ուրկէ կը ժայթքէին արիւնոտ շողեր... Ատոնք, առանց ձայն հանելու, իրարու ցոյց կուտային Լիզօնը և լռիկ կը ծիծաղէին։ Ցետոյ այդ երկու մարդոց միացան ուրիշ երկու հոգի ալ, որոնք կին էին։ Առաջին երկու անձերն էին Միշէլ ու Լօրան Պուրիան։ Իսկ կիներն էին Ժէրմէն Մարպըրու ու Նաթալի, որոնց նայուածքները երկու էրիկ մարդոց նայուածքներէն աւելի սոսկալի էին... Իրարու հետ չէին խօսեր այդ կիները, իբր թէ թշնամի ըլլային։ Բայց երկուքն ալ միեւնոյն նպատակին կը հետամտէին։ Եւ այդ նպատակէտը, զոր կը մտմտային, Ռօզ-Լիզօնն էր... Նորատի աղջիկը չէր նշմարեր բոլոր այդ անձերը, որոնք իր ետեւէն ինկած էին կատաղօրէն։ Նոյն իսկ իր հայրը չէր տեսներ ան։

Չորս մարդասպանները սկսան պարել Ռօզ-Լիզօնի շուրջը... Այդ անձերէն մէկը դանակ մը կը ճօճէր և նորատի աղջկան ճակտին վրայ պլպլացնելէն հաճոյք կը զգար... Ռօզ զգաց այդ սառուցիկ գգուանքը, իր ճակտին տանելով ձեռքը։ Եւ որովհետեւ ձիւնի փաթիլները շատ յամր ու ընդհատ կերպով կը տեղային, նորատի աղջիկը բնաւ չկասկածեց թէ դանակ մըն էր ան... Ուրիշ մէկը րեւոլվէրի մը փողը կրթնցուց ճակտին... Ու Ռօզ-Լիզօն, մեքենական շարժումով մը, երկրորդ անգամ ըլլալով վար առաւ ձեան փաթիլները, որոնք իր կուսական ճակտէն նետաց անքիծ ու սպիտակ էին... Երկու կիները մօտեցան, կատաղութենէ ու ոխէ պրկուած իրենց մատները երկարելով դէպ ի փափուկ ու նիհար վիզ մը։ Այդ մատները կարծր ու ցուրտ էին դանակի պողպատին պէս ու րեւոլվէրի պողպատին նման... Այն ատեն Ռօզ-Լիզօն իր կնգուղը վար առաւ, աչքերուն վրայ, և կապերը սեղմեց վզին շուրջը, կարծելով թէ ցուրտ հովը վարէն ներս կը թափանցէր։ Կոմսը իր բոլոր ուժովը աղաղակեց.

—Լիզօ՛ն, զգուշացի՛ր, շատ հեռուն մի՛ երթար և շուտ դարձի՛ր տուն։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ